

En ny politisk arbeidsform?

Evaluering av oppgaveutvalg i Svelvik
kommune våren 2017

Jacob Torfing
Roskilde Universitet

Eva Sørensen
Roskilde Universitet

Marte Winsvold
Universitetet i Oslo/Institutt for Samfunnsforskning

Asbjørn Røiseland
Nord Universitet

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning.....	4
2. Bakgrunn.....	6
2.1 Behovet for å styrke lokal politisk ledelse gjennom samskapelse med innbyggerne	6
2.2 Bakgrunnen for etablering av oppgaveutvalg i Svelvik	7
3. Nærmere om forsøket i Svelvik kommune.....	11
4. Forventninger til oppgaveutvalgene - og erfaringer	17
4.1 Positive og negative forventninger til oppgaveutvalgene forut for etableringen	17
4.2 Er de positive og negative forventningene blitt realisert?	18
5. Analyse av oppgaveutvalgenes bidrag som ramme for samskapt politikk	21
5.1 Samskapelse gjennom oppgaveutvalg	21
5.2 Inntrykk fra observasjon av møter i oppgaveutvalg.....	22
5.3 Oppgaveutvalgenes effekt på politikernes politiske lederskap	23
6. Konklusjon - Et vellykket eksperiment!	30
7. Avsluttende refleksjoner og anbefalinger	32
Vedlegg 1: Mandater for oppgaveutvalgene.....	35
Vedlegg 2: Svarfordeling fra survey.....	42

Sammendrag

Flere norske kommuner eksperimenterer med nye politiske arbeidsformer. Noen av de mest spennende og radikale eksperimentene referer til «oppgaveutvalg» - en ordning som blant annet henter inspirasjon fra danske kommuner. Rapporten gjengir resultatet av en følgeevaluering av oppgaveutvalg i Svelvik kommune. Tre oppgaveutvalg har vært i sving i løpet av våren 2017, og forskningsteamet har fulgt disse gjennom to runder med kvalitative intervjuer, møteobservasjoner og en mini-survey.

Hvert av de tre oppgaveutvalgene i Svelvik består av fem politikere og ti innbyggere, og sammen har denne gruppen hatt ansvar for å drøfte og utvikle strategier innen hhv. «omdømme», «velferdsteknologi» og «friluftsliv». De ti innbyggerne i hvert utvalg har vært rekruttert basert på et forhåndsdefinert behov for ulike typer kompetanse.

Rapporten viser at forut for forsøket var det mange positive forventninger til denne arbeidsformen, men også noen bekymringer. Målt i ettertid kan vi slå fast at positive forventninger stort sett har blitt innfridd, og at flere av bekymringene viste seg å være grunnløse. Likevel har forsøket vist at det har vært utfordringer knyttet til rekruttering av innbyggere til utvalgene, og de administrativt ansatte som har fasilitert oppgaveutvalgene har fått en relativt tung arbeidsbyrde.

Målet med forsøket har vært å styrke det politiske lederskapet gjennom å bringe valgte politikere tidligere inn i den prosessen hvor politikk utvikles. I rapporten omtaler vi denne arbeidsformen som «samskapt politikkutvikling». Evalueringen viser at oppgaveutvalgene har vært ramme for omfattende og grunnleggende diskusjoner av problemer, utfordringer og strategier for Svelviksamfunnet, og dialogen mellom valgte politikere og innbyggerne i utvalgene har fungert bra. Prosessen har ledet til flere forslag og mulige tiltak som et klart flertall av de involverte ikke tror ville kommet på bordet gjennom en mer tradisjonell saksgang, der administrasjonen alene utreder en sak. Vi kan dermed slå fast at oppgaveutvalgene har fungert som arena for samskapt politikkutvikling.

I den faglige litteraturen antar man at denne arbeidsformen styrker politikernes lederskap. Evalueringen gir støtte til en slik antakelse. De involverte politikerne opplever at en mer åpen form for politikkutvikling er blitt sentrum i det politiske arbeidet, at det bringes inn nye former for kunnskap i den politiske prosessen, at det er blitt sterkere forventninger blant innbyggerne om resultater og effekter av politikken, og at politikernes handlekraft og styringskapasitet samlet sett har økt gjennom forsøket med oppgaveutvalg.

På grunn av tidsperspektivet for evalueringen har vi ikke hatt anledning til å studere det endelige sluttresultatet av oppgaveutvalgenes arbeid, men vi kan slå fast at de involverte politikerne i overveiende grad har funnet seg vel til rette med denne arbeidsformen. Oppgaveutvalgene som er evaluert representerer et tidsavgrenset eksperiment, og erfaringene fra våren 2017 vil danne grunnlaget for en beslutning om i hvilken grad ordningen skal videreføres og videreutvikles. Siste del av rapporten inneholder noen råd om hvordan dette kan skje.

1. Innledning

Bakgrunnen for rapporten er Svelvik kommunes forsøk med «oppgaveutvalg» våren 2017. I desember 2016 inviterte kommunen til anbud på en evaluering av forsøket, og oppdraget ble tildelt et forskerkonsortium bestående av Jacob Torfing (Roskilde Universitet), Eva Sørensen (Roskilde Universitet), Marte Winsvold (Institutt for Samfunnsforskning) og Asbjørn Røiseland (Nord Universitet). Rapporten gjengir de viktigste resultatene fra en forskningsbasert evaluering der forskerteamet har fulgt tre oppgaveutvalg gjennom våren 2017. Rapporten er skrevet med tanke på å være beslutningsunderlag for Svelvik kommune i forbindelse med at kommunen vurderer å videreføre forsøket mot en mer permanent ordning.

I norsk sammenheng er ordningen med oppgaveutvalg en radikal og nyskapende organisering av det politiske arbeidet i kommunene, og erfaringene fra Svelvik kommune vil derfor ha interesse langt utover Svelvik. Det er vårt håp at denne rapporten kan bidra positivt i så måte.

De tre oppgaveutvalgene startet sitt arbeide i januar 2017, og resultatet av evalueringen skal overleveres Svelvik formannskap i slutten av august 2017. Denne rapporten er skrevet i juni 2017, altså noen uker før vi kjenner det endelige sluttproduktet i form av et dokument fra hvert av oppgaveutvalgene. Dette må tas i betraktning når rapporten leses. I streng forstand er dette mer å regne som en underveis-evaluering enn en sluttevaluering. I denne forbindelse kan det også være verdt å minne om en generell innsikt i den teoretiske evalueringslitteraturen, nemlig at effekter gjerne kommer til syne lenge etter at det tiltaket som evalueres er avsluttet. I dette konkrete tilfellet innebærer det at tidshorizonten for evalueringen er for kort til at vi kan trekke klare slutninger om oppgaveutvalgenes endelig effekt. Fra et faglig ståsted hadde det derfor vært en fordel om evalueringen strakk seg over et år eller mer, men til gjengjeld betyr den korte tidshorizonten at erfaringene så langt kan bli lagt til grunn for en eventuell videreutvikling av ordningen med oppgaveutvalg i Svelvik.

Rapporten bygger på følgende seks datakilder:

1. Dokumentstudier, der vi har gjennomgått sakspapirer og mandat for oppgaveutvalgene.
2. En intervjurunde i februar 2017, hvor formålet var å kartlegge ulike aktørers oppfatninger om bakgrunnen for etablering av oppgaveutvalg, hvilke forventninger som fantes til denne arbeidsmåten, og eventuelle bekymringer knyttet til oppgaveutvalgene. Denne delen av evalueringen omfatter 14 intervjuer med sentrale aktører i kommunen og i oppgaveutvalgene, herunder 7 politikere, 4 fra administrasjonen og 3 innbyggere som er medlem i oppgaveutvalg. Intervjuene varierte noe i tid, men de fleste varte mellom 45 og 60 minutter.
3. Observasjoner av oppgaveutvalgs-møter. Forskerteamet har vært tilstede på ett møte i hvert utvalg i perioden mars-april, og et utvalg ble i tillegg besøkt i mai 2017.
4. Intervjurunde i mai 2017, hvor formålet var å kartlegge effektene av forsøket, og i hvilken grad forventninger var blitt innfridd, og i hvilket omfang bekymringene tidlig i forsøket var blitt til reelle problemer. Denne delen av evalueringen omfatter 29 intervjuer, herunder 14 politikere, 5 fra administrasjonen og 10 innbyggere som er medlem i oppgaveutvalg. Disse

intervjuene varierer en del i tid, fra ca. 15 minutter til over en time, avhengig av hvor mye informasjon de ulike informantene hadde.

5. En survey til alle politikermedlemmene i oppgaveutvalgene, alle innbyggerne i de tre utvalgene, samt de administrative fasilitatorene. Til sammen ble det sendt et elektronisk spørreskjema til 49 personer i starten av juni 2017. Den totale svarprosenten er ca. 70%. De til sammen 32 svarene fordeler seg med 4 fra de administrative koordinatorene, 10 fra politikere og 18 fra innbyggerne. Dette datamaterialet utgjør et nyttig supplement til de kvalitative dataene, men er for lite til at vi kan gjøre selvstendige analyser av det, utover enkle frekvensfordelinger.
6. Samtaler med to eksperter på kommunal rett for å kartlegge det juridiske grunnlaget for oppgaveutvalg.

De mest sentrale informantene er blitt intervjuet ansikt til ansikt både i februar og i mai, dette gjelder totalt 9 personer. Til sammen har dermed den kvalitative delen av evalueringen innhentet informasjon fra 34 ulike personer. Sammen med møteobservasjoner og survey har evalueringen frambrakt et uvanlig omfattende datamateriale som denne rapporten vanskelig vil kunne utnytte fullt ut. Til gjengjeld vil forskerteamet bruke Svelvik som case i et større komparativt forskningsprosjekt om politisk lederskap, og deler av materialet vil derfor bli analysert og være gjenstand for faglige publikasjoner i flere år framover.

Rapporten er bygd opp på følgende måte:

I neste kapittel følger en mer prinsipiell og teoretisk beskrivelse av oppgaveutvalg, og hvordan oppgaveutvalg i den formen Svelvik har prøvd ut, kan være en metode for å styrke politisk lederskap. I rapportens kapittel 3 følger en beskrivelse av den formelle prosessen fram mot opprettelsen av oppgaveutvalgene. Kapittel 4 tar for seg forventninger og bekymringer knyttet til oppgaveutvalg. Her sammenlikner vi data fra den innledende intervjurunden (februar 2017) med data fra den avsluttende runden (mai 2017) for å kartlegge i hvilken grad informantenes forventninger har blitt innfridd, og i hvilket omfang de uttrykte bekymringene faktisk har vist seg å representere reelle problemer. Kapittel 5 inneholder en analyse av oppgaveutvalgene som ramme for samskapt politikk og ressurs for politisk lederskap. I kapitlets første del analyseres ordningen med utgangspunkt i data fra mini-surveyen, deretter følger en analyse basert på observasjoner av møter i oppgaveutvalg, mens kapitlets siste del fokuserer, med utgangspunkt i kvalitative data, på hva oppgaveutvalgene har betydd for politikernes lederskap overfor Svelvik-samfunnet. Kapittel 6 oppsummerer analysen gjennom å spørre om Svelvik kommune har nådd sine mål med forsøket. I rapportens siste kapittel trekker vi noen sammenlikninger med Gentofte, som har stått som modell for forsøket i Svelvik, og kapitlet avsluttes med noen forslag til hvordan ordningen med oppgaveutvalg i Svelvik kan videreutvikles.

2. Bakgrunn

I dette kapitlet beskriver vi først den generelle bakgrunnen for ønsket om å styrke det vi kan kalle «samskapt politikktutvikling» i kommunene. Kapitlets andre del inneholder en analyse av bakgrunnen for etablering av oppgaveutvalgene i Svelvik.

2.1 Behovet for å styrke lokal politisk ledelse gjennom samskapelse med innbyggerne

Kommunepolitikere har både en representasjons-, ledelses-, styrings- og arbeidsgiverrolle. Alle disse rollene er viktige, men det er i dag særlig grunn til å fokusere på de folkevalgtes politiske ledelse av lokalsamfunnet.

Kommunene står nemlig overfor en rekke samfunnsmessige, administrative og politiske utfordringer som krever politisk lederskap. Den samfunnsmessige utviklingen skjer i raskt tempo, og kommunene står generelt overfor en rekke komplekse problemer og utfordringer som ikke har noen standardløsning. Det kreves nytenkning og innovasjon, noe som igjen forutsetter politisk mot og politisk lederskap. Samtidig har innbyggerne blitt mer kompetente og har mer politisk selvtillit enn noen gang før. Innbyggerne har høyt politisk og samfunnsmessig engasjement, og de vil gjerne delta mer direkte og aktivt i løsningen av lokale problemer og utfordringer enn det representative demokratiet gir muligheter for. Lokale politikere kan med fordel utnytte dette engasjementet og denne viljen til medvirkning til å styrke politikernes evne til lokal problemløsning.

På den administrative plan befinner offentlig sektor seg i et krysspress mellom på den ene siden stigende forventninger til offentlig tjenesteproduksjon og kommunens evne til å løse problemer, og på den andre siden den offentlige sektorens knapphet på ressurser, gode ideer og iverksettingskraft. Det er press på både penger, produkt og personale i forhold til å levere bærekraftig velferd og høy kvalitet. Det skaper behov for politiske prioriteringer og for offentlig innovasjon, som kan gi oss «mer for mindre», og på den måten vise vei ut av krysspresset.

På den politiske plan står vi overfor et paradoks. Mens kommunen som institusjon er nærmest allestedsnærværende og svært synlig for innbyggerne, så er kommunestyret og politikernes rolle ofte nesten usynlig. De folkevalgte har vansker med å skape oppmerksomhet om de resultatene de skaper, og tilliten til de folkevalgte er dalende. Det er behov for en styrking av det politiske lederskapet, men politikere har ofte en følelse av politisk avmakt, som skyldes at kommunestyret preges av:

- *Frakobling*, som skyldes at politikere først kommer på banen når administrasjonen har utredet og utviklet et beslutningsgrunnlag som de kan slutte seg til.
- *Sneversyn*, som skyldes at politikere bruker mye av tiden i faste utvalg som avspeiler den administrative inndelingen i saksområder, men som ikke nødvendigvis gjenspeiler problemene i den virkelige verden.
- *Isolasjon*, som skyldes at politikere ikke inngår i en systematisk og problemfokustert dialog med innbyggerne og lokalsamfunnet. En slik dialog kunne gi dem inputs til utvikling av nye politiske løsninger. Politikere inngår gjerne i omfattende og sterke sosiale nettverk, men disse brukes sjeldent til utvikling av politiske løsninger.¹

¹ Se Kjær og Opstrup (2016): *Variationer i udvalgsstyret – Den politiske organisering i syv kommuner*. Rapport. København: Kommunernes Jubilæumsfond.

De samfunnsmessige, administrative og politiske utfordringene kaller på en styrkning av det lokalpolitiske lederskap. Politisk lederskap handler ifølge forskningslitteraturen om å:

1. Fange opp og beskrive lokale problemer og utfordringer som krever kollektiv handling
2. Gi retning til problemløsningen og bidra aktivt til utviklingen av nye løsninger
3. Mobilisere støtte og oppslutning til gjennomføringen av nye løsninger.

Politisk ledelse handler kort sagt om å sette seg i spissen for lokalsamfunnets utvikling. Kommunestyret må derfor ikke reduseres til et virksomhetsstyre for den kommunale virksomheten, men må ta en helhetsorientert og visjonær ledelse av utviklingen i lokalsamfunnet.

De senere år har samfunnsforskere blitt mer bevisste på at en systematisk involvering av og samarbeide med relevante og berørte borgere og lokalsamfunnsaktører kan bidra til å styrke det politiske lederskapet. Aktiv involvering og dialogbasert samarbeid styrker muligheten for å fange opp og definere problemer og løsninger. I tillegg skaper det innsikt og læring rundt formulering av nye og kreative løsninger. Endelig skaper deltakelse og samarbeidsdrevne politikkutvikling et sterkere eierskap til løsningene, samtidig med at lokalsamfunnets mange ressurser mobiliseres, slik at den samlede ressursinnsats økes.

Dette innebærer kort sagt at «samskapelse» styrker det politiske lederskap. Men samskapelse mener vi generelt en prosess der to eller flere offentlige, private eller sivile aktører forsøker å løse en oppgave gjennom konstruktiv utveksling av kunnskap, ressurser og ideer.² Men dersom samskapelse skal utnyttes til å styrke det politiske lederskap, forutsettes det nye institusjonelle arenaer som kan støtte opp under samskapt politikk i kommunene. Etableringen av oppgaveutvalg i Svelvik er en interessant nyskaping som sikte mot å styrke politikernes mulighet for å utvikle politiske løsninger sammen med innbyggerne. Det er derfor god grunn til å evaluere erfaringene fra Svelvik, og følge utviklingen av denne nye politiske arbeidsformen.

2.2 Bakgrunnen for etablering av oppgaveutvalg i Svelvik

Analysen av intervjuene fra februar og mai 2017, som vi har redegjort for i forrige kapittel, viser at det er en kombinasjon av samfunnsmessige, styringsmessige, politiske og demokratiske faktorer som ligger til grunn for forsøket med å etablere oppgaveutvalg i Svelvik.

I forhold til den samfunnsmessige bakgrunn kommenterer flere av informantene at samfunnet endrer seg raskt og uforutsigbart, og at innbyggerne har mange kompetanser og ressurser og et stort samfunnsmessig og politisk engasjement. Hvis de politiske målsetningene skal fastholdes og realiseres krever det en dynamisk prosess hvor innbyggerne, sivilsamfunnet og næringslivet løpende bidrar til å lage de nødvendige justeringer av kommunale strategier og innsatser. Det er neppe tilstrekkelig å justere kursen hvert 4. år i forbindelse med kommunevalget. Det er behov for en kontinuerlig input fra lokalsamfunnet, og for dynamiske politiske prosesser som kan omsette input til fremtidsrettet samfunnsstyring med utgangspunkt i felles målsetninger. Et sitat illustrerer den samfunnsmessige bakgrunnen for oppgaveutvalgene: «*Fremtidens politikere må jobbe på en annen måte fordi vi sitter med et annet samfunn rundt oss. Vi har kompetente innbyggere, vi har høye*

² Se Torfing, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2016). «Transforming the public sector into an arena for co-creation: Barriers, Drivers, Benefits, and Ways Forward». *Administration & Society*.

Torfing, J., Sørensen, E., & Røiseland, A. (2016). «Samskapelse er bedre og billigere». *Stat og styring*, 2016(1).

endringstakt i lokalsamfunnet, og trenger derfor i større grad drøftinger og undring og debatt for å skape forståelse og tillit til demokrati».

Den tradisjonelle parlamentariske styringskjeden, som legger vekt på jevnlig valg, passer kanskje bra til industrisamfunnets stabile utvikling, hvor styringsbehovet i stor grad var knyttet til politisk og administrativ styring av det sosiale sikkerhetsnettet og den økonomiske markedsreguleringen. Behovet for fleksibel omstilling til den samfunnsutviklingen vi forbinder med et post-industrielt samfunn med et voksende antall komplekse problemer, skaper behov for nye beslutningsstrukturer.

Flere administrativt ansatte og også enkelte politikere i Svelvik understreker sammenhengen mellom denne utviklingen i administrativ og økonomisk styring, og etableringen av oppgaveutvalg. En periode med store økonomiske og styringsmessige problemer preget av manglende tillit politikere imellom, og mellom politikk og administrasjon har blitt etterfulgt av en periode mer preget av behovet for å virke sammen. Oppgaveutvalgene representerer et siste skritt i denne utviklingen, der målet er å bringe sammen politikere, innbyggere og administrasjon i et tillitsbasert politikkutviklende samspill. Som en politiker forteller, så var det etter flere år med nedskjæringer behov for at politikerne kunne fokusere litt mer på utviklingen av nye løsninger. Det var, litt uformelt formulert, behov for å erstatte nedskjæring med oppblomstring.

For å utdype dette poenget ytterligere kan man si at det gjennom flere år var et økonomisk merforbruk i Svelvik. Et stigende underskudd ble næret av utgiftsdrivende enkeltbeslutninger i faste utvalg og i kommunestyret. Politikerne forventet at administrasjonen leverte noe som den ikke kunne levere, og politikerne tok ikke alltid utgangspunkt i de økonomiske og administrative realitetene. Resultatet ble at kommunen fikk svært dårlig økonomi, og kanskje også et omdømmeproblem, slik en politiker antyder: «*De aller fleste tenker dårlig kommuneøkonomi når de hører Svelvik*».

Kommunen har siden denne gang arbeidet hardt for å utvikle et nytt styringskonsept hvor både politiske vedtak og administrativ styring tar utgangspunkt i mål og rammesettende styringsdokumenter og årshjul, som sikrer en bedre sammenheng og helhetsorientering. En av de administrative lederne forklarer denne endringen på følgende måte: «*Politisk virksomhet i Svelvik for 4 år siden, det var jo at kommunestyret hele tiden skulle fatte nye vedtak. De trodde at det var politikk, å fatte vedtak og få bestemme noe, da ville noe skje. Men det er jo et nanosekund i forhold til det å drive utviklingen av et samfunn [..]. Det er det som skjer i forkant og ikke minst i etterkant som er den store jobben for å få realisert ting. Og etter hvert som vi sammen med kommunestyret utviklet våre styringsdokumenter og politiske årshjul så ble det jo viktigere og viktigere for oss – også med bakgrunn i den desperate situasjonen vi var i – at vi må fatte helhetlige vedtak.*»

En utilsiktet konsekvens av denne utviklingen, som i utgangspunktet er svært positiv, er at flere politikere har følt at det er blitt færre nye og spennende saker i de faste utvalgene, og liten plass for politikkutvikling. Det oppleves som at politikkutviklingen i større grad finner sted i administrativ regi, og innenfor de administrativt fastsatte rammene. Det er derfor skapt et behov for å utvikle en ny organisering av det politiske arbeidet som gjør det mulig for politikerne å arbeide med politikkutvikling ut fra noen overordnede hensyn til helheten og de overordnede politiske målsetningene. En modell basert på oppgaveutvalg hvor innbyggerne og i noen grad administrasjonen samarbeider med politikerne om å utvikle løsninger på problemer og utfordringer, kunne bidra til et mer konstruktivt samspill mellom politikere og administrasjon og mellom politikere og innbyggere.

Flere politikere nevner den store konflikten rundt stengningen av en ny skole på Berger og skolen på Ebbestad som en viktig *uformell* og *politisk* bakgrunn for at det politiske miljøet begynte å lete etter

en ny politisk arbeidsform. Skolekonflikten førte til en alvorlig splittelse mellom og i de politiske partiene. Men konflikten skapte også et nytt fokus på lokale løsninger og lokal tilveiebringelse av service, som bidro til å trenge de rikspolitiske konfliktlinjene i bakgrunnen. De tradisjonelle politiske skillelinjene ble delvis utvisket, og nye samarbeidsmuligheter trådte fram. Dette innebar blant annet det politiske kompromiss som ordførervalget etter siste kommunevalg vitner om. Alt i alt har skolekrisen ført til et nytt tverrpolitisk samarbeid som støtter opp under arbeidet i oppgaveutvalgene. I kraft av deres pragmatiske fokus på å utvikle nye felles løsninger skaper oppgaveutvalgene en ny måte å arbeide politisk på som ikke først og fremst støtter seg på partipolitikk.

Den politiske bakgrunnen handlet også om politikernes ønske om å utvikle politikk, og ikke bare behandle enkeltsaker i faste utvalg eller å godkjenne administrasjonens forslag i kommunestyret. Det var et ønske om å arbeide mer direkte med politikuttviklingen gjennom politiske verksteder hvor befolkningen ble dratt inn i prosessen. Av mange betraktes dette som en god måte å få folk interessert i politikk, og vil dessuten sende et klart signal om at politikere faktisk interesserer seg for hva folk sier og mener.

Den aktive involveringen av innbyggerne ville dessuten kunne bidra til å utvikle løsninger basert på lokal kunnskap og mobilisering av lokale ressurser. Mange innbyggere har et stort politisk engasjement, men ønsker ikke å være medlem av et politisk parti, og orker heller ikke å binde seg til å være aktiv i de fire årene en valgperiode varer. De får nå mulighet til å være «politisk aktive» i en kortere periode gjennom et oppgaveutvalg.

Det finnes også demokratiske hensyn og overveielser bak innføringen av oppgaveutvalg. Det representative demokrati fungerer ikke alltid like godt, med synkende valgdeltakelse og færre partimedlemskap, dalende tillit til politikere. Det reiser behov for å finne gode måter å drive politikk på i fremtiden. Her tilbyr oppgaveutvalg en løsning som gir befolkningen en mer direkte innflytelse gjennom aktiv deltakelse. Den aktive deltakelsen skaper i mange tilfeller en større forståelse for kompleksiteten i de politiske beslutningene, og skaper dessuten et større eierskap til de politiske løsningene. Forskerne snakker i denne forbindelse om et skifte fra et «motstandsdemokrati», hvor innbyggerne står utenfor og spiller rollen som vetoaktør som skal stoppe politiske forslag, til et «medspillsdemokrati», der innbyggerne er med på å samskape politiske løsninger gjennom dialog med politikere og administrasjon. Dette poenget illustreres godt i et sitat fra en av de ledende politikere i Svelvik: *«Det verste jeg ser er når folk skriver lange høringsuttalelser, bruker masse tid på det arbeidet, og så går det rett inn som vedlegg nr. 14 og jeg ser at det ikke blir behandlet ordentlig annet enn at kanskje et par punkter blir referert et annet sted. Det er feil måte å jobbe på. Det er mye bedre å få innbyggerne inn i forkant før den politiske prosessen starter for fullt og høre synspunktene. Og så får vi bygge det ut ifra den reelle virkeligheten.»*

Den pågående kommunereformen peker også i retning av etablering av oppgaveutvalg. Kommunesammenslåinger skaper en mye større kommune, og i den forbindelse er det bekymringsfullt at avstanden mellom politikere og innbyggere blir større, og at det blir vanskelig for innbyggerne å påvirke de politiske beslutningene. Oppgaveutvalg vil være en av flere arenaer hvor denne avstanden kan minskes. Det er i tillegg bekymring for at innbyggerne i Svelvik, etter kommunesammenslåing med Drammen, kommer til å bli «under-dogs», som vil bli glemt og som vil miste innflytelse i den nye store kommunen. I lys av dette er det derfor innskrevet i sammenslåingsavtalen at både Svelvik, Nedre Eiker og Drammen skal igangsette lokaldemokratiske forsøk der man forsøker å involvere befolkningen mer aktivt i de politiske beslutningene. Ambisjonen er å styrke lokaldemokratiet og å integrere de ulike delene av den nye kommunen.

Det er, som det fremgår av denne gjennomgangen, forskjellige faktorer som danner bakgrunnen for etableringen av de nye oppgaveutvalgene. Men disse faktorene er i seg selv ikke tilstrekkelige for å sette i gang prosessen som leder til opprettelsen av oppgaveutvalg. Den avgjørende og utløsende faktor er en ytre inspirasjonskilde, i kombinasjon med politisk vilje og et tydelig administrativt entreprenørskap. Inspirasjonen til å etablere oppgaveutvalg er basert på danske erfaringer fra Gentofte kommune, som Svelvik kommunestyre og administrasjon ble kjent med i forbindelse med to studieturer til Danmark og senere et forskerbesøk i Svelvik. Mange av informantene refererer til Gentofte-modellen som den avgjørende inspirasjonskilde, og denne modellen er i hovedtrekk blitt fulgt i Svelvik. Både den administrative og politiske ledelsen i Svelvik hadde mot til å prøve modellen i praksis. Uten denne inspirasjonen er det lite sannsynlig at Svelvik hadde prøvd ut akkurat oppgaveutvalg.

3. Nærmere om forsøket i Svelvik kommune

Hensikten med dette kapitlet er å gi en samlet framstilling av den formelle prosessen rundt etableringen av oppgaveutvalgene i Svelvik. Kapitlet bygger på dokumentstudier av de viktigste saksdokumentene, som i denne forbindelse gjelder beslutningen om å opprette oppgaveutvalg, revideringen av Svelvik kommunes politiske reglement, samt mandater for de tre oppgaveutvalgene.

Beslutningen om å opprette tre oppgaveutvalg ble fattet i juni 2016 av Svelvik kommunestyre. Oppgaveutvalgene ble nedsatt for en begrenset periode, og med et spesifikt og avgrenset mandat.

Svelvik kommune hadde, forut for opprettelsen av midlertidige oppgaveutvalg, et sett av saksforberedende utvalg for kommunestyret, i tillegg til formannskapet. Denne utvalg/komitestrukturen er beholdt også etter opprettelsen av oppgaveutvalg, slik at oppgaveutvalgene kommer i tillegg til et allerede etablert politisk system. For å unngå altfor stor arbeidsbelastning på politikere og administrasjon har man imidlertid redusert møtefrekvensen i de faste utvalgene.

Kommunestyret, det øverste politiske organ i Svelvik, består av 25 medlemmer fordelt på partiene AP (7), H (6), De uavhengige (5), SP (3), FrP (3) og V (1). Ordføreren tilhører Høyre, mens vara-ordføreren kommer fra Arbeiderpartiet.

Formannskapet fungerer i Svelvik som saksforberedende organ med innstillingsrett overfor kommunestyret, men har også selvstendig beslutningsmyndighet eller en selvstendig rolle på flere områder, f.eks. i forbindelse med «alkoholsaker» (salgs og skjenkeløyver), som arbeidsgiver i partssammensatte utvalg, som planmyndighet og som økonomiutvalg. Sammensetningen av formannskapet gjenspeiler den proporsjonale fordelingen i kommunestyret, og av dets syv medlemmer, som alle er rekruttert blant kommunestyrets medlemmer, kommer to fra Høyre (inkl leder/ordfører), to fra AP, en fra FrP, en fra SP og en fra «De uavhengige».

De tre øvrige saksforberedende utvalgene dekker henholdsvis «Oppvekst og utdanning», «Helse, omsorg og sosial» og «Kultur og byutvikling». Disse tre utvalgene har innstillingsrett overfor kommunestyret, og de 7 medlemmene i hvert utvalg skal primært rekrutteres blant kommunestyrets representanter basert på proporsjonalitet. Ledervervene i de tre komiteene er fordelt mellom de største partiene, slik at AP leder «Oppvekst og utdanning» og «Kultur og byutvikling» mens Høyre leder «Helse, omsorg og sosial».

Som et supplement til denne utvalgs-strukturen vedtok et enstemmig kommunestyre i juni 2016 å opprette tre «oppgaveutvalg». Mens de allerede nevnte utvalgene består av valgte partipolitikere, er oppgaveutvalgene tiltenkt en rolle som møteplass mellom valgte partipolitikere og innbyggere med en etterspurt kompetanse eller erfaringsbakgrunn, og dermed vil individuelle innbyggere være fullverdige medlemmer av oppgaveutvalgene. De tre oppgaveutvalgene er midlertidige, og skal etter planen avslutte sin funksjon gjennom overrekkelse av et forslag til Formannskapet innen utgangen av august 2017. Oppgaveutvalgene er tematisk orientert, og de tre oppgaveutvalgene dekker hhv. «Framtidas omsorgstjenester – Velferdsteknologi», «Omdømmeprojektet Svelvik 2020» og «Temaplan for friluftsliv og rekreasjon».

OPPGAVEUTVALG – UTPRØVING AV NY POLITISK ARBEIDSFORM

Gjennom «Lokaldemokratiprojektet» som kommunestyret vedtok i Kommuneplanens handlingsdel 2016-2019, lå ambisjoner om å danne grunnlag for et utvalg institusjonaliserte/formaliserte modeller for sterkere lokaldemokrati. Kommunestyret har på bakgrunn av dette vedtatt at Oppgaveutvalg skal prøves ut som arbeidsform i Svelvik kommune (k.st.sak 33/16 – 1.tertial). Dette innebærer at kommunestyret vil vedta nytt delegeringsreglement og politisk reglement som avklarer nærmere om rammene for denne arbeidsformen. Arbeidsformen vil også implementeres i politisk møteplan for 2017. Det jobbes for å få følgeforskning knyttet til den nye arbeidsformen.

Kommunestyret har i «Politisk plattform for ny kommune» i Drammensregionen fra mai 2016 forpliktet seg til å jobbe aktivt med å utvikle de beste nærdemokratiske løsninger for framtida. Her er både «Gjestebed», «Fellesskaperne», «Grendeutvalg/Nærmiljøutvalg» og «Oppgaveutvalg» som aktuelle arbeidsformer og modeller som skal testes ut.

Oppgaveutvalg oppsto etter kommunereformen i Danmark, hvor hensikten var å styrke nærdemokratiet og gi politikerne større mulighet til å drive politikktutvikling. Oppgaveutvalg er midlertidige, rådgivende og tematisk avgrensede utvalg. De skiller seg fra de eksisterende faste utvalgene ved at de også har med innbyggere, og at de har til formål å samskape løsninger på spesifikke problemer og utfordringer, som er definert og avgrenset i et mandat vedtatt av kommunestyret.

Kommunestyret har vedtatt å iverksette arbeidet med tre oppgaveutvalg for 2017 (kst.sak 49/16 – Rammesak 2017):

- Svelvik 2020 (I sak 49/16: Omdømmeprosjekt 2017)
- Fremtidens omsorgstjenester – velferdsteknologi (I sak 49/16: Fremtidens omsorgstjenester)
- Temaplan «Friluftsliv og rekreasjon»

Oppgaveutvalgene vil ha sin hovedarbeidsperiode fra januar til august, da oppgaveutvalgene overleverer sin rapport til formannskapet. Rådmannen vil da fremme sluttrapporten fra oppgaveutvalgene til behandling i oktober før implementering av ny politikk og evt. oppnevning av nye oppgaveutvalg vedtas av kommunestyret i desember.

Tekstboks 1: Mål og strategier knyttet til oppgaveutvalg. Utdrag fra «Kommuneplanens handlingsdel 2017-2020 – Rådmannens forslag 1.11.16», s. 68.

Administrasjonen deltar ikke som medlemmer i oppgaveutvalgene, men skal fasilitere prosessen i utvalgene, f.eks. gjennom å bistå med møteinnkallinger, utsending av dagsorden og referater, informasjon gjennom kommunens webside og den praktiske gjennomføringen av møter i utvalgene. I tillegg deltar fagpersoner fra administrasjonen på møtene, og bidrar på den måten med fagkunnskap og kompetanse alt etter hva utvalgsmedlemmene etterspør.

Hvert oppgaveutvalg består av 5 politikere, valgt av kommunestyret blant kommunestyrets medlemmer eller medlemmer i faste utvalg, samt 10 innbyggere med en bestemt kompetanseprofil som omtales nærmere nedenfor. Utvalgene har en leder og nestleder, som begge er valgt blant politikerne i utvalget. Lederne har et særskilt ansvar for å koordinere og forankre i forhold til de to øvrige oppgaveutvalgene, samt med de faste utvalgene og med kommunestyret. Kandidater til de 10 plassene reservert for innbyggere ble rekruttert gjennom annonsering etter interesserte på basis av en kompetanseprofil som var definert på forhånd. Siden det i enkelte tilfeller ikke meldte seg nok interesserte, ble noen av innbygger-representantene også rekruttert gjennom direkte forespørsler. De fem politikerne i utvalget valgte selv ut de 10 innbygger-representantene som skulle inn i utvalget.

Oppgaveutvalg av den typen Svelvik kommune har etablert, har ingen åpenbar hjemmel i kommuneloven. Loven gir på den ene siden rike muligheter til å opprette saksforberedende

komiteer, men utvalg hvor menige innbyggere deltar er ikke eksplisitt omtalt. På etableringstidspunktet i desember 2016 var det derfor uklart hvilken juridisk status oppgaveutvalgene har, og hvorvidt de bør regnes som saksforberedende utvalg, eller snarere må forstås som en form for innbygger-involvering.

Som del av evalueringen har vi intervjuet to forskere med juridisk fagbakgrunn, og med inngående kjennskap til kommunal rett. Basert på deres opplysninger er vi kommet til at oppgaveutvalgene rent juridisk må forstås på følgende måte innenfor dagens kommunelov:

Faste utvalg opprettet for kommunale formål reguleres av kommuneloven § 10 nr. 1-4. Et kjennetegn ved et fast utvalg er at det er ment å bestå fra år til år og arbeide med oppgaver av mer varig karakter. "Oppgaveutvalgene" skiller seg fra faste utvalg ved at de er av midlertidig karakter. Avgjørende for lovreguleringen er om slike organer inngår som et ledd i kommunens egen saksbehandling. Hvis kommunen oppnevner medlemmene får organet en offisiell karakter som gjør at det må ses som en komité etter kommuneloven. Hvis organene derimot er åpne for diskusjon og innspill fra alle som ønsker å delta, altså mer som åpne samtaleforum, faller de utenfor loven, og trenger ingen særskilt hjemmel. "Oppgaveutvalgene" i Svelvik er oppnevnt av kommunen og må derfor ses som komitéer etter kommuneloven. Hjemmelen for slike kommunestyreoppnevnte, midlertidige organer er kommunelovens § 10 nr. 5:

"Kommunestyret og fylkestinget kan opprette komiteer til forberedende behandling av saker og til å utføre særskilte verv. Slik komité kan også tildeles myndighet til å avgjøre enkeltsaker som har direkte tilknytning til komiteens oppdrag"

På grunn av deres midlertidige karakter kalles komiteer opprettet etter denne paragrafen gjerne "ad hoc-komiteer". Dersom arbeidet i slike komiteer lukkes for allmennheten trer andre lovkrav inn. Dette er imidlertid ikke tilfellet for "oppgaveutvalgene" i Svelvik kommune, og man finner derfor hjemmel for disse organene i kommuneloven § 10 nr. 5. Denne korrekte benevnelsen for slike organer er forøvrig "komiteer" og ikke "utvalg". Årsaken til at organene blir omtalt som "utvalg" er antakelig at de er opprettet etter mal fra tilsvarende komiteer i Danmark, hvor de kalles "udvalg".

Når det gjelder fremtidens rettslige rammer, så avleverte et regjeringsoppnevnt ekspertutvalg våren 2016 forslag til ny kommunelov.³ Loven ble sendt på høring med frist i oktober samme år. Etter høringen har regjeringen fremmet forslag om mindre justeringer i kommuneloven, blant annet knyttet til særskilte råd for eldre, personer med funksjonsnedsetting og ungdom, men et helhetlig forslag til ny kommunelov er i skrivende stund ikke blitt fremmet. Med utgangspunkt i ekspertutvalgets forslag kan vi imidlertid slå fast at det ikke foreligger forslag som vil hindre Svelvik kommune fra å praktisere ordningen med oppgaveutvalg i fremtiden. Ekspertutvalgets forslag innebærer en forenkling i begreper, f.eks. blir alle saksforberedende organ omtalt som «utvalg», men substansielt innebærer ikke dette en avgjørende endring. Det er likevel et enkelt forslag som vil ha betydning for oppgaveutvalgene. Mens dagens kommunelov åpner for at innbyggere fra andre kommuner kan inngå som medlemmer i en saksforberedende komite, slik «omdømmeutvalget» i Svelvik er eksempel på (se omtale nedenfor), så vil dette ikke være mulig i fremtiden, gitt at ekspertutvalgets forslag blir gjeldende lov. I den grad oppgaveutvalg skal brukes som arena for politikktutvikling fram mot kommunesammenlåingen i 2020, kan dette representere en begrensning.

³ NOU 2016:4: Ny kommunelov.

På den annen side er det usikkert om regjeringens lovforslag i dette henseendet vil være likelydende med ekspertutvalgets forslag. Det skyldes ikke minst at denne konkrete problemstillingen er blitt presentert for KMD gjennom høringsrunden. Det kan også være verdt å minne om at lovsaker generelt har lang behandlingstid, og det er derfor ikke sikkert at en ny kommunelov vil tre i kraft før kommunesammenslåingen er et faktum.

Nærmere om «Oppgaveutvalg for Framtidas omsorgstjenester – Velferdsteknologi»

Oppgaveutvalget for framtidens omsorgstjenester tar utgangspunkt i at Svelvik utfra sin demografiske profil har et økende behov for helse- og omsorgstjenester, og at dette representerer en stor framtidig ressursutfordring. Gjennom å utvikle eller ta i bruk etablert velferdsteknologi er målet å dekke fremtidens omsorgsbehov, og gi innbyggerne mulighet til et aktivt liv der alders- og helsemessige utfordringer blir færrest mulig.

Oppgaveutvalget inngår i en prosess der kommunen skal avklare hvilke typer velferdsteknologiske hjelpemidler Svelvik kommune skal prioritere og innføre de neste 4 årene. Mer spesifikt skal oppgaveutvalget kartlegge og lage en oversikt over velferdsteknologiske muligheter, og lage et forslag til hvilke velferdsteknologiske løsninger som bør prioriteres i neste fire år.

Mandatet for oppgaveutvalget understreker at utvalget selv må avklare arbeidsform, men mandatet nevner at det skal gjennomføres en studietur for å se på test-sentra for ulike løsninger, og det antydes videre at utvalget kan prioritere utadrettet informasjon til befolkningen om velferdsteknologiske løsninger. Utover dette kan utvalget initiere ulike typer involvering av innbyggere, f.eks. gjennom referansegrupper, arbeidsgrupper, åpne møter/workshops, osv. Utvalget har til disposisjon en ramme på 50' i sitt arbeide.

Ifølge mandatet for Oppgaveutvalget for velferdsteknologi består utvalget av fem medlemmer fra kommunestyret/de faste utvalgene og 10 medlemmer med følgende kompetanseprofil:

- 2 medlemmer i alderen 14-20 år med ideer til hvordan man kan kommunisere gjennom sosiale medier og tilsvarende teknologiske løsninger
- 2 medlemmer i aldersgruppen 60+ som ønsker å påvirke fremtidens omsorg og alderdom
- 1 medlem som har særlig interesse for velferdsteknologi
- 3 medlemmer som representerer ulike typer lidelse (mandatet nevner konkret demens, hjerte/kar, kreft, nedsatt syn/hørsel, utviklingshemming og psykiske lidelser)
- 1 medlem med erfaring fra eller interesse for tredjepartlogistikk eller annen teknologisk kompetanse («etterspørselskompetanse»)
- 1 medlem som er pårørende til en bruker av kommunens helse og omsorgstjenester.

Oppgaveutvalgets arbeid skal munne ut i en rapport som overrekkes formannskapet i august 2017. Rapporten vil bli gjenstand for administrativ saksbehandling hos rådmannen, før den fremmes for politisk behandling i det faste utvalget for Helse, omsorg og sosial, før den til sist blir gjenstand for kommunestyrets behandling.

Nærmere om «Oppgaveutvalg for Omdømmeprojekt «Svelvik 2020»»

Omdømmeprojektet «Svelvik 2020» er igangsatt som del av kommunereformen, hvor den relativt lille kommunen Svelvik skal slås sammen med den mye større nabokommunen Drammen og Nedre Eiker fra 2020.⁴ Omdømmeprojektet skal sikre Svelviks posisjon i en ny kommune, og bidra til en positiv overgang til den nye kommunen. Dette skal blant annet gjøres gjennom at innbyggerne i Drammen og Nedre Eiker kommune blir mer kjent med sin nabo og kommende partner, som på tross av geografisk nærhet har tilhørt en annen administrativ og politisk region enn Svelvik.

Oppgaveutvalget er tenkt som en del av omdømmeprojektet, og utvalgets oppgaver skal være å finne mer ut av hva innbyggerne i den kommende stor-kommunen vet om Svelvik, hvordan Svelvik oppfattes, og foreslå hva Svelvik kommune kan gjøre for å øke kunnskapen om og den positive oppmerksomheten på Svelvik. I denne sammenhengen skal oppgaveutvalget også lage en oversikt over steder, kvaliteter og opplevelser i Svelvik som bør promoteres, og hvordan Svelvik kan skaffe seg flere gode ambassadører blant egne innbyggere og innbyggere i den kommende storkommunen.

Mandatet for utvalget understreker at utvalget selv må finne sin arbeidsform, men oppfordrer til å velge kreative arbeidsformer som kan vekke positiv oppmerksomhet. Mandatet peker på at utvalget har mulighet til å samarbeide med oppgaveutvalget for friluftsliv der det er naturlig, og ellers at oppgaveutvalget kan involvere innbyggerne og andre aktører gjennom eksempelvis referansegrupper, arbeidsgrupper, åpne møter, befolkningsundersøkelser, osv. Ikke minst er det aktuelt å involvere innbyggere fra nabokommunene Drammen og Nedre Eiker. Utvalget har til disposisjon 50' i sitt arbeide.

Ifølge mandatet for oppgaveutvalget for omdømme består utvalget av fem medlemmer fra kommunestyret/de faste utvalgene, og 10 medlemmer med følgende kompetanseprofil:

- 3 medlemmer som er godt kjent med steder og opplevelser i Svelvik (operasjonalisert gjennom tre avgrensede områder i kommunen)
- 1 medlem med særlig kunnskap om kultur og fritidstilbud i Svelvik
- 1 medlem med et «utenfra-blikk» (enten innflytter eller en innbygger fra nabokommunen Drammen eller Nedre Eiker)
- 1 medlem fra næringslivet
- 1 medlem med erfaring fra eller kunnskap om markedsføring
- 1 medlem som kan fungere som kreativ ideskaper
- 2 medlemmer i aldersgruppen 13-25 år som er interessert i å gjøre Svelvik kjent blant unge i den nye kommunen

Oppgaveutvalgets arbeid skal munne ut i en rapport som vil inngå i kommunens kommunikasjonsstrategi. Rapporten fra utvalget vil bli overlevert formannskapet i august 2017, etterfulgt av administrativ saksbehandling hos rådmannen, før rapporten fremmes til politisk behandling i formannskapet og kommunestyret.

⁴ I mandatet for utvalget er bare Svelvik og Drammen omtalt, noe som skyldes at Nedre Eiker kommune sluttet seg til i ettertid. I skrivende stund er det klart at den nye kommunen kommer til å omfatte Svelvik, Nedre Eiker og Drammen, og dette har også ligget til grunn for oppgaveutvalgets arbeide våren 2017.

Nærmere om «Oppgaveutvalg for temaplan for friluftsliv og rekreasjon»

Oppgaveutvalget for friluftsliv og rekreasjon er knyttet til kommunens ansvar for folkehelse, og erkjennelsen av at manglende fysisk aktivitet er kilde til en rekke helseproblemer i samfunnet. Friluftsliv og rekreasjon er et prioritert område i Svelvik kommuneplans samfunnsdel, og kommunestyret har allerede, uavhengig av opprettelsen av oppgaveutvalg, vedtatt at det skal utarbeides en temaplan for friluftsliv og rekreasjon. En slik plan skal blant annet koble friluftsliv og rekreasjon til folkehelse (se mandat i vedlegg).

Oppgaveutvalget skal initiere et forslag til en temaplan for friluftsliv og rekreasjon. Dette skal skje gjennom at utvalget gjennomfører en kartlegging av uteområder for friluftsliv og rekreasjon, og på denne bakgrunn fremmer forslag til strategier og tiltak. Mandatet for oppgaveutvalget peker på at kommuneplanens samfunnsdel skal ligge til grunn, at planforslaget skal være konkret og handlingsorientert, og at foreslåtte tiltak skal fremme folkehelse. Videre skal planforslaget prioritere kystsonen og nærområdene til tettstedene, planen skal avgrenses til uteaktiviteter og skal også inkludere uorganiserte tilbud, samt være tilpasset alle årstider og værtyper.

Mandatet for oppgaveutvalget understreker at utvalget selv må finne sin arbeidsform, men understreker viktigheten av at utvalget kjenner godt til de ulike områdene og kvalitetene som er relevante for planen. Videre nevner mandatet at det kan være aktuelt for oppgaveutvalget å samarbeide med oppgaveutvalget for Svelvik 2020 (omdømme), og at innbyggere og andre relevante aktører kan involveres gjennom f.eks. referansegrupper, arbeidsgrupper, åpne møter, undersøkelser, osv. Utvalget har til disposisjon en ramme på 50', som også inkluderer kostnader ved utarbeidelse og trykking av temaplanen.

I følge mandatet for oppgaveutvalget skal det bestå av fem medlemmer fra kommunestyret/de faste utvalgene og 10 medlemmer med følgende kompetanseprofil:

- 2 medlemmer med erfaring fra foreninger og lag som organiserer fysisk aktivitet
- 3 medlemmer som er godt kjent med Svelviks muligheter for friluftsliv og rekreasjon (mandatet definerer tre områder som skal representeres)
- 2 medlemmer med særlig interesse for friluftsliv og rekreasjon
- 2 medlemmer mellom 13 og 25 år, med særlig interesse for utendørsaktiviteter
- 1 medlem med kunnskap om faktorer som begrenser bruk av eller tilgjengelighet til uteområder

Oppgaveutvalgets arbeid skal munne ut i en rapport som vil representere et forslag til temaplan for friluftsliv og rekreasjon. Rapporten overrekkes formannskapet i august 2017, og går deretter til administrativ behandling og eventuelt en høringsrunde i administrativ regi, før temaplanen fremmes for politisk behandling i Kultur og byutviklingsutvalget, og deretter kommunestyret.

4. Forventninger til oppgaveutvalgene - og erfaringer

I dette kapitlet skal vi se nærmere på de positive og negative forventningene som politikere og administratorer opprinnelig hadde til etableringen av de nye oppgaveutvalgene. Dette var et viktig tema i intervjuene gjort i februar 2017. Vi vil i denne sammenheng også vurdere, basert på intervjurunden i mai 2017, i hvilken grad de positive vurderingene faktisk har blitt innfridd, og om bekymringene som ble uttrykt var berettiget, eller om erfaringene med oppgaveutvalgene har gjort dem til skamme.

4.1 Positive og negative forventninger til oppgaveutvalgene forut for etableringen

I forbindelse med intervjuene i februar 2017 ba vi både politikere og administratorer om å fortelle om deres positive og negative forventninger til hva de nye oppgaveutvalgene ville føre med seg. Utvalgene hadde på dette tidspunkt kun vært i sving en kort periode, og det var ennå for tidlig til at informantene hadde gjort seg erfaringer om hvor det hele tok veien. Som vi skal vise nedenfor var det på dette tidspunktet optimistiske forventninger til oppgaveutvalgene, men også en rekke bekymringer.

Ordningen med oppgaveutvalg var vedtatt av et enstemmig kommunestyre motivert av en rekke positive forventninger til hva utvalgene ville bety for den politiske og administrative styringen, og mulighetene for å styrke lokaldemokratiet. De positive forventningene er oppsummert i tabell 1.

Tabell 1: Positive forventninger til ordningen med oppgaveutvalg

1. At politikernes politiske lederskap styrkes gjennom at de blir mer involvert i utviklingen av politikk framfor å respondere på forslag utviklet av administrasjonen.
2. At grunnlaget for å treffe politiske beslutninger blir bedre gjennom de innspill som kommer fra innbyggerne og lokalsamfunnet.
3. At man gjennom samhandlingen vil skape konkrete og kanskje enda mer innovative løsninger på lokalsamfunnets problemer og utfordringer enn det man ellers ville klart.
4. At innbyggernes og de lokale interessentenes deltakelse i utviklingen av nye politiske løsninger vil skape et økt eierskap, som igjen vil redusere motstanden i iverksettingsfasen.
5. At innbyggernes deltakelse i oppgaveutvalgene vil styrke lokaldemokratiet i Svelvik, og at det demokratiske engasjementet vil smitte over på andre arenaer hvor innbyggerne kan engasjere seg i lokalsamfunnets utvikling.
6. At den nye kommunen (Svelvik, Nedre Eiker og Drammen) får en sterk lokaldemokratisk forankring, noe som vil tjene til å styrke Svelvik og Svelviks innbyggers innflytelse og betydning i den nye kommunen.

Det var også bekymringer å spore hos både politikere og administratorer. En del av disse handlet i bunn og grunn om usikkerhet knyttet til et eksperiment som ingen hadde erfaringer med fra tidligere. Men det var også en rekke konkrete bekymringer for ting som kunne gå galt, eller bli problematisk. Disse bekymringene er oppsummert i tabell 2.

Tabell 2: Bekymringer i forhold til ordningen med oppgaveutvalg

1. Det er ikke sikkert at prosedyren for rekruttering av innbyggere sikrer at utvalgene blir fylt opp, og at man oppnår den mangfoldigheten som er viktig for en variert input.
2. Det er risiko for at oppgaveutvalgene skaper urealistiske forventninger hos innbyggerne som kommunen senere ikke vil kunne innfri.
3. Det er bekymringer for at deltakerne i oppgaveutvalg kommer til å lansere en masse ideer og forslag som gjør det vanskelig å samle trådene til en klar og samlet løsning.
4. Det er risiko for at de løsningene som oppgaveutvalgene kommer fram til ikke kommer til å bli realisert, og at man dermed har kastet bort deltakernes tid og krefter.
5. Politikernes tidsforbruk vil øke, og de er allerede tungt belastet med mange andre arenaer og møter.
6. Oppgaveutvalgene blir en belastning for administrasjonen, som kommer til å bruke mye tid og krefter på fasilitering, og kanskje ikke har den rette kompetansen eller de rette redskapene i forhold til å løse fasilitator-oppgaven.

De fleste bekymringene handler om hvorvidt det lykkes å gjøre det man har satt seg fore å gjøre. Det er dessuten også bekymringer i forhold til ressursbelastningen for både politikere og administrasjon. Koster det for mye å gjøre noe nytt?

Det er samtidig bemerkelsesverdig at det stort sett ikke uttrykkes bekymringer for om oppgaveutvalgene vil undergrave de folkevalgtes politiske suverenitet. Det skyldes trolig at Svelvik-modellen, i likhet med Gentofte-modellen, er basert på at kommunestyret har den avgjørende innflytelsen, både i forhold til å nedsette oppgaveutvalgene, utforme mandatene for utvalgene, og til sist beslutte hva som skal skje med de forslagene som utvalgene leverer.

4.2 Er de positive og negative forventningene blitt realisert?

Sett under ett virker det som om stort sett alle de positive forventningene er blitt innfridd, og det er i det store og hele vanskelig for deltakerne i oppgaveutvalgene å komme på vesentlige problemer og kritikkpunkter. Alle deltakerne ser på oppgaveutvalgene som et spennende og lærerikt eksperiment, som de fleste mener bør fortsette. Både de involverte innbyggerne og politikerne framstår som begeistrede, og de er positive til den nye muligheten for å delta aktivt i politikutviklingen sammen med lokalbefolkningen. Denne arbeidsformen skaper en ny politisk og demokratisk dynamikk. Flere politikere forteller at deres innledende skepsis overfor oppgaveutvalgene er blitt snudd til et overraskende positivt inntrykk av den nye arbeidsformen. Innbyggerne er også tilfredse med å få delta og bli gitt innflytelse, og opplever det som interessant og givende å få være med. Det stimulerer til å være politisk aktiv og kanskje til og med stille opp i kommunevalget for å bli del av kommunestyret. Også administrasjonen er tilfreds, og gir uttrykk for en positiv holdning til at politikerne erobrer litt mer av den politiske makten.

Resultatet fra analysen av våre intervju fra mai 2017 bekreftes av resultatene fra en minisurvey fra juni 2017, som ble gjennomført blant de som har vært involvert i oppgaveutvalgene. Disse datasettene, som belyser erfaringene gjort med oppgaveutvalg blant hhv. Innbyggerne i utvalgene, politikerne i utvalgene og de administrative fasilitatorene, er presentert i vedlegg 2 av rapporten.

Summen av kvalitative intervjudata og minisurvey gir klart inntrykk av at de positive forventningene er blitt innfridd, men kanskje med unntak for det siste punktet. Vi kommer tilbake til på hvilken måte de fem første forventningene innfris, men når det gjelder siste forventning, så kan vi konstatere at det så langt har vært vanskelig å mobilisere Drammen og Nedre Eiker kommune til å introdusere nye nærdemokratiske modeller, slik sammenslåingsavtalen tilsier. Det har vært en del kontakt med Drammen underveis, hvor man i alle fall har gjort dem oppmerksomme på oppgaveutvalgene i Svelvik. Svelvik har derfor lyktes med å sette dagsorden overfor Drammen, men har ikke lyktes i å få Drammen til å sette i gang liknende eksperimenter med oppgaveutvalg som man etter kommunesammenslåingen kan knytte an mot.

Vender vi oss deretter mot bekymringene, så er evalueringen har mer variert. Noen bekymringer har vist seg å være reelle, andre har vist seg unødige, mens for noen er erfaringene mer blandede. Den første bekymring om at det ikke ville lykkes å rekruttere et tilstrekkelig antall innbyggere til oppgaveutvalgene har delvis holdt stikk. Det viste seg å være en utfordring å rekruttere tilstrekkelig antall innbyggere basert på egenrekruttering, og i noen tilfeller måtte man ringe mulige kandidater for å oppfordre dem til å stille opp. På den annen siden framstår det endelige resultatet av rekrutteringsprosessen som rimelig godt. Det er blitt en variert sammensetning mht. alder, geografi og synspunkter. Innbyggernes begrensede tilstrømning kan skyldes hastverket med å få etablert oppgaveutvalgene, som gjorde at annonseringen var begrenset og påmeldingsfristen kort. Mange har derfor forhåpninger om større deltakelse i neste runde. Men dette kan igjen være avhengig av at innbyggerne ser at de faktisk har fått innflytelse over igangsettelsen av nye tiltak.

Den andre bekymringen gjaldt muligheten for at oppgaveutvalgene skaper urealistiske forventninger hos innbyggerne. Manglende gjennomføring i etterkant kan skape voksende frustrasjon, men denne bekymringen virker ikke å være særlig reell. Bildet av den krevende innbygger uten forståelse for de overordnede mål og rammer holder neppe vann. For det første står innbyggerne ikke i kø for å komme med mengder av forslag og ideer. For det andre skjer det læring og skapes ansvarlighet gjennom deltakelsen i oppgaveutvalgene. Innbyggerne i oppgaveutvalgene får raskt innsikt i de rammer og betingelser som gjelder i forhold til å lage nye løsninger. Forventningene avstemmes derfor med virkelighetens verden.

Den tredje bekymring for ikke å lykkes gjaldt faren for at mange forslag og ideer ikke lot seg samle til en felles strategi. Dette synes likevel ikke å stemme med deltakernes erfaringer. Tilsynelatende jobbes det iherdig med å prioritere mellom de framkomne ideene og forslag. Alle synes å være opptatt av denne prosessen med å koke de forskjellige løsningsforslag sammen til en klar og sammenhengende løsning, som i etterkant kan få politisk oppslutning og bli iverksatt. Hvor godt dette har lyktes, vet vi imidlertid ikke før de ferdige forslagene er presentert, og kommunestyret har behandlet saken.

Den fjerde bekymringen gjaldt faren for at oppgaveutvalgenes forslag ikke ville bli lagt vekt på av kommunestyret, og at utvalgene dermed ikke ville føre til noen reelle endringer. En slik bekymring er velbegrunnet. Det skyldes, som vi kommer tilbake til i rapportens siste kapittel, at oppgaveutvalgene er saksforberedende organer. Prinsippet om fullført administrativ saksbehandling innebærer at det vil følge en administrativ prosess i etterkant av utvalgenes arbeid. Veien fra oppgaveutvalg til politiske vedtatte og iverksatte endringer er derfor forholdsvis lang. Oppgaveutvalgene skal avlevere sine forslag til formannskapet, som deretter vil sende dem til rådmannen for videre saksbehandling. Den administrative saksbehandlingen kan også komme til å innbefatte høringer når det er snakk om en planprosess, og etter at saken er fremmet politisk til kommunestyret vil administrasjonen få saken tilbake for iverksetting. Samtidig kan vi observere at det er stor oppmerksomhet på problemet med lang beslutningskjede, og alle involverte virker å være opptatt av at oppgaveutvalgene skal utgjøre en

forskjell. Dette tegner godt for den videre prosessen. Det endelige resultatet av oppgaveutvalgene får vi imidlertid ikke før tidligst i slutten av 2017, og først da vil det være mulig å vurdere hvilke spor oppgaveutvalgene har satt.

Den femte bekymringen gjaldt politikernes tidsforbruk. Dette synes ikke å ha blitt et reelt problem. Antall møter i kommunestyret og i de faste utvalgene har blitt redusert for å gi plass til møter og andre aktiviteter i oppgaveutvalgene. Det har tilsynelatende skapt den nødvendige plassen til denne nye arbeidsformen uten å overbelaste politikerne. Det er i alle fall ikke noen av politikerne som klager over at oppgaveutvalgene har gitt dem for mye arbeid. Tvert imot gir de uttrykk for at oppgaveutvalgene er både en lærerik og utbytterik måte å arbeide på som politiker. Det er likevel noen politikere som påpeker at viktige arenaer for informasjon og politisk koordinering har blitt svakere gjennom at møtefrekvensen i både faste utvalg og kommunestyret er redusert. Dette poenget kommer vi tilbake til senere i rapporten.

Den siste bekymringen gjaldt den administrative fasiliteringen. Faren er at dette arbeidet blir for krevende og at fasiliteringen dermed blir for dårlig. Denne bekymringen har noe for seg. Flesteparten av fasilitatorene og andre i administrasjonen mener at fasiliteringen av oppgaveutvalgene har vært krevende, noe som i stor grad skyldes at oppgaveutvalgene representerte noe nytt og annerledes, og at det var noen få personer som ble belastet. De administrativt ansatte som betjener oppgaveutvalgene har fått en krevende oppgave, mens andre i administrasjonen opplever at de har fått mindre arbeide i forhold til å betjene faste utvalg og kommunestyret. Det administrative arbeidet er dermed blitt forskjøvet i retning av oppgaveutvalgene, og flere av de administrativt ansatte mener at fordelingen av administrative byrder kunne vært gjort bedre og annerledes.

Samlet sett er vår vurdering at de viktigste bekymringene er gjort til skamme. Foreløpig er det kun problemet med å rekruttere innbyggere og oppgaven med å fasilitere utvalgene som framstår som reelle problemer, og begge framstår som utfordringer som på sikt kan overvinnes gjennom læring og nødvendige tilpasninger. Dette kommer vi tilbake til i rapportens siste kapittel.

5. Analyse av oppgaveutvalgenes bidrag som ramme for samskapt politikk

I dette kapitlet skal vi analysere hvilke effekter den nye politiske arbeidsformen som oppgaveutvalgene er et uttrykk for, har for politikikutviklingen i Svelvik. Et viktig begrep i den forbindelse er «samskapelse», som vi omtalte nærmere i rapportens kapittel 2. Kapitlet spinner i sin helhet rundt «samskapt politikikutvikling», og er strukturert etter datakilder (jmf. omtale i kapittel 1).

Første del av kapitlet tar utgangspunkt i surveyen som ble sendt til alle involverte politikere, administratorer og innbyggerne. Her ble informantene bedt om å ta stilling til et sett av påstander. Vi går gjennom svarene for de tre gruppene i forhold til de påstandene som er mest relevante for samskapt politikikutvikling.

Kapitlets andre del inneholder en analyse av de tre oppgaveutvalgene basert på forskerteamets observasjoner av to møter i hvert utvalg, mens kapitlets siste del går nærmere inn på oppgaveutvalgenes rolle i forhold til å styrke politikerne politiske lederskap. Dette delen er en tverrgående analyse av oppgaveutvalgenes bidrag med utgangspunkt i data fra de kvalitative intervjuene.

5.1 Samskapelse gjennom oppgaveutvalg

I tabell 3 har vi samlet noen påstander som på ulike måter reflekterer ideen om oppgaveutvalg som ramme for samskapt politikikutvikling. Våre survey-data gjør det mulig å vise tilslutningen til disse påstandene blant politikere og innbyggere som har deltatt i oppgaveutvalgene. Alt i alt tegner datamaterialet et positivt bilde av forsøket med oppgaveutvalg. Et overveldende flertall slutter seg til påstanden om at oppgaveutvalgene har skapt mer bevissthet om problemer og utfordringer innenfor det gitte politikkområdet, noe som kan ses som en forutsetning for samskapt politikikutvikling. Også et annet kjennetegn ved samskapelse er blitt oppfylt, nemlig at medlemmene i oppgaveutvalg i fellesskap har arbeidet målrettet med å definere, forstå og løse problemer. Her er det bortimot full enighet om at utvalgene har fungert på denne måten.

Tabell 3: Tilslutning til utvalgte påstander om oppgaveutvalg som ramme for samskapt politikikutvikling. Andel som er enige i påstanden.

	Politikere i oppgaveutvalg	Innbyggere i oppgaveutvalg
Arbeidet i oppgaveutvalgene har gjort oss mer bevisste på problemene og utfordringene innenfor det feltet utvalget dekker	90%	67%
Vi har i fellesskap arbeidet målrettet med å definere, forstå og løse problemer som er viktige for innbyggerne i Svelvik	100%	95%
Arbeidet i utvalget har bidratt til å utvikle og gjennomføre tiltak som neppe ville blitt utviklet gjennom tradisjonell saksgang	70%	n/a
Opgaveutvalgene gir kommunestyrepolitikere større innflytelse på samfunnsutviklingen i Svelvik enn de hadde tidligere	40%	n/a
Arbeidet i utvalget var bortkastet tid. Det er ikke kommet noe særlig ut av det.	0%	17%

Tallene i tabellen gjengir andelen (i %) som er delvis eller helt *enig* i den aktuelle påstanden. (De øvrige svarkategoriene er «verken eller», «nokså uenig» og «helt uenig». «n/a» betyr at spørsmålet ikke ble stilt til denne gruppen. (n=28).

Samskapt politikktutvikling er ansett å ha en merverdi, som vi var inne på i rapportens kapittel 2. Det innebærer at en gjennom denne prosessen utvikles og gjennomføres tiltak som ikke ville blitt gjennomført gjennom tradisjonell saksgang. Her er et flertall av politikerne enige i at dette har skjedd. Det innebærer f.eks. at det oppstår nye og kreative ideer gjennom diskusjonen i utvalget. Samspillet mellom valgte politikerne, de involverte innbyggerne og den administrative fasilitatoren, frambringer dermed ideer som en enslig saksbehandler neppe hadde kommet på.

Om denne arbeidsformen faktisk har gitt kommunestyrepolitikere mer innflytelse over samfunnsutviklingen, er imidlertid mer usikkert. Færre enn halvparten av politikerne er enige i dette. Dette må likevel ses i lys av at forsøket med oppgaveutvalg i skrivende stund befinner seg midt i prosessen, og for de fleste politikere vil det fremdeles være uklart i hvilken grad oppgaveutvalgene faktisk leder til konkrete vedtak og strategier med virkning for Svelvik. Det vet vi først tidligst høsten 2017.

Til sist kan vi slå fast at bare et fåtall informanter ser på oppgaveutvalgene som bortkastet energi. Ingen av politikerne er enige i denne påstanden, mens et fåtall innbyggere opplever at det ikke har kommet noe ut av arbeidet i oppgaveutvalgene. Men igjen er det i skrivende stund for tidlig å konkludere med hensyn til sluttresultatet, slik at disse svarene kun uttrykker følelsen informantene satt med drøye to måneder før oppgaveutvalget skulle avlevere sin endelige rapport.

5.2 Inntrykk fra observasjon av møter i oppgaveutvalg

Forskerteamet bak evalueringen var observatører i til sammen fire møter – en gang i hvert av de tre utvalgene omtrent midtveis i perioden og en gang nummer to i ett av utvalgene, mot slutten av perioden.

De tre oppgaveutvalgene var organisert på litt ulik måte, og møtene bar preg av måten arbeidet var organisert på. I to av oppgaveutvalgene – oppgaveutvalg for omdømme og oppgaveutvalg for friluftsliv - ble deltakerne delt inn i grupper som arbeidet med avgrensede prosjekter. I oppgaveutvalg for velferdsteknologi foregikk diskusjonene i all hovedsak i fellesskap med hele gruppen samlet. Alle gruppene var på befaringer, men vi deltok ikke på noen av disse.

I utvalgene satt det både politikere og innbyggere, og vi hadde i utgangspunktet en forventning om at politikerne ville dominere diskusjonene internt i utvalgene. Slik ble det imidlertid ikke: I de fire møtene vi observerte var det ingen tendens til at politikerne tok ordet oftere enn innbyggerne. Hovedinntrykket var snarere at det fremsto som lett for alle å ta ordet, og med noen få unntak var samtlige utvalgsmedlemmer aktive i alle de de fire møtene vi var i, også i plenum. Møtelederne bør få noe av æren for dette. I alle tre utvalgene var møteleder flink til å la de ulike medlemmene slippe til. Vel så viktig lot det til å være at det var en grunnleggende positiv og støttende stemning i de tre utvalgene. Alle innspill som kom ble tatt alvorlig og kommentert av de andre deltakerne. Ingen innspill ble oversett og ingen ble umiddelbart tilbakevist. Medlemmene, både politikere og ikke-politikere, lyttet til, støtte opp under og videreutviklet hverandres innspill. Dersom denne holdningen er representativ for resten av møterekken vil vi tro at det har bidratt til å gjøre medlemmene aktive.

Selv om politikerne og innbyggerne i de møtene vi observerte i først og fremst, som de selv sa, deltok som enkeltindivider og på likefot, tok de til en viss grad også forskjellige roller. Flere innbyggere var rekruttert fordi de representerte ulike organisasjoner, deler av kommunen eller hadde en bestemt bakgrunn. I noen grad talte innbyggerne sin gruppes sak i utvalgene. Det må understrekes at dette ikke gjaldt alle. Politikerne tok, slik vi vurderte det, i større grad på seg å representere hele

kommunen. I tillegg påtok de seg et ansvar for det politiske håndverket: I samtlige møter refererte for eksempel politikerne til hva de trodde ville være politisk gjennomførbart, og de viste til erfaring fra sitt arbeid i kommunestyret. Videre hadde spesielt politikerne gjerne kunnskap om hvor man kunne søke midler og hvilke andre kommuner som hadde organisert seg på måter man kunne lære av. Politikerne i utvalgene hadde med andre ord en politikktutviklings-kompetanse som utvalgene nøt godt av.

Etter vår vurdering er en viktig suksessfaktor for oppgaveutvalg nettopp at det sitter politikere i utvalgene som fortløpende kan vurdere realismen i forslagene som kommer, slik at ikke forslagene ender med å bli stemt ned når de når kommunestyret. Det er imidlertid viktig at politikernes innsikt i hva som er gjennomførbart ikke legger gode forslag døde og at politikerne ikke opptre som vetospillere som hindrer ulike løsninger i å bli diskutert og utviklet. Etter vår vurdering balanserte politikerne i de tre oppgaveutvalgene godt mellom det å være innbygger på likefot med de andre deltakerne og det å bruke sin erfaring og innsikt i politiske prosesser for å justere kursen slik at forslagene som endte med å bli fremmet hadde større sjanse for å bli vedtatt.

Møteledelsen fremsto alt overveiende som god. Politikerne som ledet utvalgene var åpne og slapp alle til, men også flinke til å lukke diskusjoner så de ikke skled ut. Møteleder i alle tre utvalgene minnet gjennomgående om mandatet og hadde blikket festet på produktet som skulle leveres. De andre politikerne i utvalgene bidro også i noen grad til møteledelsen på den måten at de var spesielt flinke til å gi alle som tok ordet tydelig og konstruktiv tilbakemelding. Vårt inntrykk var at politikerne i utvalgene følte og tok et spesielt ansvar både for å få alle til å føle at de hadde noe å bidra med og får å sikre fremdrift. Den administrative fasilitatoren hadde i alle tre utvalgene en svært tilbaketrukket rolle og var bare aktiv når det var helt nødvendig. Det virket som en god rolledeling. Men samtidig kan man reise spørsmål om ikke alle politikerne i utvalget burde fått anledning til å delta på samme måte. Slik oppgaveutvalgene fungerer nå, blir lederen bundet opp av rollen som ordstyrer, og kan vanskelig agere som politiker i utvalget på samme møte som de øvrige politikerne. Kan hende ville det blitt bedre diskusjon og prosess dersom diskusjonen i utvalget ble ledet av fasilitatoren? En slik modell ville trolig forutsette at fasilitatoren var ekspert på fasilitering, mer enn faglig ekspert på det saksområdet oppgaveutvalget arbeider med. Vi kommer tilbake til denne diskusjonen i rapportens siste kapittel.

5.3 Oppgaveutvalgenes effekt på politikernes politiske lederskap

Evalueringen viser at både politikere og administratorer i Svelvik er opptatt av å styrke det politiske lederskapet. Dette handler både om at politikerne fastsetter premissene og dagsorden for det politiske arbeidet, at politikerne inngår i et konstruktivt samspill med innbyggerne, og at politikerne spiller en aktiv rolle i alle faser i prosessen der politikk utvikles. Styrket politisk lederskap har derfor vært en av de sentrale målsetningene med å innføre oppgaveutvalg. I dette avsnittet skal vi drøfte i hvilken utstrekning og på hvilken måte denne ambisjonen har blitt innfridd.

Politikktutvikling er blitt sentrum i det politiske arbeidet

En av de viktigste effektene av å innføre oppgaveutvalg har vært at man har begynt å reflektere mer over hva det egentlig vil si å utøve politisk lederskap, og hva denne rollen konkret innebærer. Både politikere og administratorer nevner at bestrebelsene på å avklare dette i seg selv har vært spennende og givende. Utøvelsen av politisk lederskap er blitt knyttet tett til politikktutvikling, og

man har derfor vært opptatt av å sikre at politikerne bruker mer tid på politikikutvikling enn på saksbehandling. Denne ambisjonen har ledet til endringer i samspillet mellom politikere og administratorer. Evalueringen viser at denne målsetningen er innfridd. Med en administrators ord var det tidligere slik at det var *”administrasjonen som sitter og fremmer forslag og så ser de politiske partier - stemmer dette overens med det vi kunne tenke oss?”*. En annen administrator uttrykker det slik: *”Den opprinnelige strukturen som vi har hatt her i Svelvik, med at det er egentlig administrasjonen som lager planene, det er egentlig vi som på en måte gir prosjekter og planer til vårt kommunestyre for politisk behandling og beslutning”*. Dette har oppgaveutvalgene endret på.

Nå er det i sterkere grad politikerne som tar stilling til hva det skal arbeides med, og de er selv direkte involvert i å utvikle politikken. En administrator kan fortelle at *”med oppgaveutvalgene så gir du tilbake et handlingsrom som kanskje ikke har vært der med den tradisjonelle måten”*. En politiker forteller videre at oppgaveutvalgene har betydd at *”politikkerne får mer handa på rattet (...) Da utvikler jo vi ting, en plan eller en oppgave som skal utføres istedenfor at vi kommer i ettertid og så prøver å flikke på den, så det blir mer at du tar kontroll på den med en gang. Og så blir det bare administrasjonen som skal gjennomføre en plan. Så det blir et utførelsesledd i stedet for at de planlegger og styrer”*. Politikerne har med andre ord fått en mer politisk rolle enn de hadde tidligere.

Som en konsekvens av det endrede samspillet mellom politikere og administratorer har administrasjonens rolle endret seg fra å være politikikutvikler til å være fasilitator av politikikutviklings-prosesser. Denne endringen har ifølge flere administratorer betydd at det har oppstått et stort behov for medarbeidere med høy fasiliterings-kompetanse. En politiker understreker at administrasjonens fasilitering av arbeidet i oppgaveutvalgene er helt avgjørende for at det kommer noe godt ut av prosessen, og synes at administrasjonen hittil har fylt denne nye rollen på en god måte: *”Administrasjonen (...) har gjort veldig mye. Uten den hjelpen er det dødfødt. Det kan du notere deg. Det er (...) en nøkkel til å få dette til å fungere”*.

En annen politiker er enig i at administrasjonen spiller en uunnværlig rolle: *”Hadde vi ikke hatt den resursen inn i utvalget så hadde vi for det første ikke fått noe på papir. (...) [Administrasjonen] holder jo i alle trådene og samler dem og gir dem videre til leder og nestleder”*. Administrasjonen spiller altså også den viktige rolle det er å understøtte den politiske ledelsen i oppgaveutvalgene, som i seg selv har fått en mere fasiliterende karakter. En leder i et oppgaveutvalg forteller: *”Jeg gjør jo egentlig veldig lite selv. Jeg sørger bare for å samle folk om bordet og få frem gode tanker og så sy sammen et bygg basert på det”*. Det politiske lederskapet av utvalgene består altså i økende grad i å skape produktive politikikutviklings-prosesser, og denne forståelse av ledelse ligger for øvrig også nært ordførerens forståelse av sin egen rolle: *«Jeg driver ikke partipolitikk på samme måte som om jeg ikke hadde vært ordfører. Noe av det viktigste i jobben [som ordfører] er å få diskusjonen til å gå, og gjennom det komme fram til gode løsninger»*.

Det arbeides med politikk på en ny måte

Administrasjonen og formannskapetets nye og mer fasiliterende rolle henger tett sammen med at de nye arbeidsformene endrer måten det jobbes med politikk på. Det politiske arbeidet endrer seg i alle fall på to måter.

For det første bidrar oppgaveutvalgene til å gjøre det politiske arbeidet mer fokusert og engasjerende. I stedet for at politikerne forholder seg til mange forskjellige saker og politiske innstillinger som er forberedt av administrasjonen, har de nå mulighet til å gå i dybden og være med i hele politikikutviklings-prosessen. I det ordinære politiske liv er det *«veldig lett å få en sak til*

behandling, og så leser du den saken og behandler den saken. Men nå er du med i hele prosessen, og (...) det synes jeg er greit (...) for nå er jeg nødt til å tenke (...) konsekvenser på planleggingsstadiet". Det gir en bedre fornemmelse for hva det krever å gjennomføre politikken i virkeligheten, og hva det innebærer for kommunen. En annen politiker forteller at når man har arbeidet med en problemstilling i et oppgaveutvalg, "så har du en helt annen trygghet til det du skal ta stilling til. Jeg tror at det kommer til at gi en ryddigere og bedre politisk forankring. Jeg tror som politiker så vil det være enklere å reise hjem og vite at man har tatt riktig beslutning fordi man føler at man har vært med på å vedta noe som hadde grundig forarbeid og ikke var skrevet av noen, kanskje under tidspress, på et kontor". Med en annen politikers ord så får man som politiker en opplevelse av at man "rendyrker noe og graver deg helt ned, analyserer det og også kommer med noe. Så jeg tror dette her er en bedre måte å arbeide på".

Muligheten for å fordype seg og utvikle politikk øker også politikernes engasjement i de spørsmål det arbeides med: "Du blir engasjert på en helt annen måte. Du får mulighet for å være med på å utvikle ting i stedet for at svare ja og nei til noe". En administrator har inntrykk av at det nettopp er dette som skjer i oppgaveutvalgene og at det større engasjementet derfra sprer seg til alle hjørner av det politiske arbeidet, herunder til de faste utvalgene og til kommunestyremøtene: "Det som har overrasket meg er hvor engasjerte både politikerne og innbyggerne har blitt. Jeg visste jo at det kom til å skje, men det har gitt ringvirkninger i forhold til måten å debattere eller diskutere på. Den har de tatt med seg inn i utvalgene. Altså det har gitt noen ringvirkninger i form av at det diskuteres politikk på en annen måte enn det de har gjort før". Politikerne er simpelthen begynt å utøve deres politiske lederskap på en annen og mer engasjert måte.

Det har imidlertid også vært en utfordring for politikerne å skulle være mer fokuserte og dagsordenssettende. Det kommer f.eks. til uttrykk i forbindelse med formuleringen av mandatet for de enkelte oppgaveutvalg, hvor administrasjonen måtte trå til. En politiker fra «Omdømmeutvalget» forteller at politikerne, i likhet med de øvrige utvalgsmedlemmene, i begynnelsen av utvalgsarbeidet var nokså famlende når det gjaldt hva oppgaven besto i. Det var først etter å ha invitert en gjest utenfra at man fant noen gode fokusområder for arbeidet, og kom ordentlig i gang. "Vi var jo ikke vant til det, men derfra gikk det fint". Noen politikere er likevel litt urolige for om det blir mulig å sikre en solid koordinering av politikikutviklingen på tvers av oppgaveutvalgene. De foreslår at det avholdes flere tverrgående møter der en kan diskutere nettopp dette. Dette kunne f.eks. skje i form av temamøter i kommunestyret.

Det politiske arbeidet har imidlertid også endret seg på en annen måte. Det ser nemlig ut til at det gjør en betydelig forskjell for politikerne at de nå arbeider sammen med innbyggerne om å utvikle politikk og konkrete løsninger, framfor at det skjer mellom partiene i kommunestyret. Som en politiker formulerer det, så gir det en helt ny politisk dynamikk at man ikke som tidligere er involvert i "en politisk prosess, som er ren [parti]politisk". At det nå er innbyggere med støtter opp under den gode utviklingen man allerede var inne i med et sterkere tverrpolitisk samarbeid i kommunestyret. Til gjengjeld finnes det spørsmål som man regner med ikke egner seg i oppgaveutvalgene: "Vi har unngått en diskusjon om økonomien. Egenbetaling, hva skal kommunen stå ansvarlig for? (...)Jeg ser liksom for meg, at hvis du graver deg for langt nedi der da visper du opp en sånn ideologisk diskusjon, (...). Det kan hende jeg tar feil, men jeg ser det ikke som veldig fruktbart i den aktuelle settingen her. For jeg tenker at her er det løsninger som er viktigst, og så får heller politikken ligge i hvordan vi gjennomfører det". Der er med andre ord en viss usikkerhet omkring hvorvidt oppgaveutvalgene kan håndtere å skulle forholde seg til partipolitikkens mest sentrale konfliktlinjer.

Det har likevel ikke bare vært oppmerksomhet omkring å unngå partipolitiske konflikter, men også om å unngå å ta opp temaer i oppgaveutvalgene som potensielt kunne splitte befolkningen. En

politiker forklarer: *“Vi har vært veldig snille med hvilke temaer vi har valgt nå. Vi har valgt temaer som ikke gir noen negative konsekvenser. For du er nødt til å prioritere bort noe til fordel for noe annet som gir konsekvenser direkte. Hadde det vært lokalisering av nytt sykehjem eller noe sånt, eller hvordan skal hjemmebasert og sykehjemmet jobbe, og plutselig blir mange berørt, så hadde det selvfølgelig vært en helt annen sak. (...) Vi må kanskje jobbe på et litt overordnet nivå, definere litt prinsipper tenker jeg, heller enn å gå inn og styre enkeltsaker”*. Det synes derfor heller ikke å være full tiltro til at den nye politiske arbeidsformen er i stand til å håndtere noen av de spørsmål hvor det er konflikt mellom forskjellige interessegrupper i lokalsamfunnet.

Ny kunnskap inn i den politiske prosess

Både politikere og administratorer er enige om at oppgaveutvalgene bringer ny kunnskap inn i politikuttviklings-prosessen. En administrator konstaterer at *“vi har fått masse kunnskap tilbake som gir retning”* og en politiker opplever at oppgaveutvalgene hjelper politikerne i kommunestyret til å ta en mer nyansert og informert politisk debatt. *“Jeg får med meg veldig mange argumenter inn i den diskusjonen som vil komme, fordi det som skjer vanligvis er at du engasjerer deg i enkeltsaker, og så ender du ofte med å snakke mest med ditt eget nettverk”*. Å snakke med eget nettverk gir langt mindre adgang til, og innsikt i andre politiske argumenter enn de man kjenner i forveien. Mange av innbyggerne som har deltatt i oppgaveutvalg har også fått ny kunnskap om den problemstillingen som diskuteres. Dels har de fått innblikk i hva det er for noen problemstillinger politikerne arbeider med, og dels har de oppnådd ny kunnskap om den problemstillingen utvalget jobber med. En borger sier: *“Jeg har faktisk lært veldig mye om hva vi har her [i Svelvik], for det var mye jeg ikke visste om”*. En annen innbygger er særlig glad for at oppgaveutvalget har hentet inn relevant kunnskap fra forskjellige kilder: *“Man hentet inn kunnskap herfra og derfra (...) Det har vært veldig bra”*. En tredje innbygger i «Velferdsteknologiutvalget» mener at man kanskje burde gått enda lengre i denne retningen: *“Det hadde kanskje vært nyttig å komme ut og snakke med noen av de virkelig tunge brukerne som venter på løsninger og ikke er fornøyd med dem som de får»*.

En del av den kunnskapen som er kommet til gjennom oppgaveutvalgene har vært av stor betydning for å styrke politikernes lederskap. Politikerne har blant annet fått større kunnskap om karakteren til den problemstillingen som man arbeider med i utvalget. På velferdsteknologi-området har man blant annet funnet ut at velferdsteknologi ikke bare er relevant for eldre mennesker, men også for andre funksjonshemmede innbyggere. Dette har påvirket bestrebelsene på å finne løsninger på området. En administrator forteller: *“Det er jo ofte det både media og alle rapportene i hovedsak fokuserer på, det er eldre.(...) [Derfor] har vi endret fokus med at det er funksjonsnivå, det er ikke alder som betyr noe”*. Det innebar at man endte opp med å endre litt på mandatet: *«Der har de egentlig havnet i en annen vei enn hva mandatet sa, fordi verden ser annerledes ut. Og de har gjort seg masse erfaringer og vi har fått masse kunnskap tilbake som gir noen retninger.»* Denne utviklingen viser at det er behov for å overveie om mandater kan bringes opp til diskusjon underveis i arbeidsprosessen. Vi har forstått at administrasjonen i utgangspunktet la opp til dette i forbindelse med underveis-rapporteringene, men at dette ikke ble like klart oppfattet av alle involverte. Det kan derfor være behov for å formalisere og tydeliggjøre dette i eventuelle framtidige mandat for oppgaveutvalg.

En politiker forteller at han fra starten hadde en forventning om at dette området (velferdsteknologi) var en svært teknisk problemstilling, men han fant fort ut at utfordringen handlet om helt andre ting: *“Først hadde jeg vel kanskje tenkt at dette ble veldig mye snakk om teknologi og tekniske løsninger. Og så viste det seg veldig fort (...) at her handlet det mye mer om organisering, opplæring og ledelse. (...) Teknologien er virkemidlet (...) som skal hjelpe folk, men for at få det til å fungere så trengs en*

veldig god organisering og det trenges opplæring og ikke minst ledelse". I lys av denne erkjennelsen rettet oppgaveutvalget stor oppmerksomhet mot hvordan kommunen kan få den nødvendige kompetanse og kapasitet til å håndtere velferdsteknologi. En annen viktig lærdom er, ifølge en av innbyggerne som deltok i utvalget, at *"det er veldig viktig å starte tidlig i brukernes liv, kanskje jobbe litt forebyggende. Det tror jeg har vært en viktig innsikt, og så at det krever en holdningsendring - en slags verdiskaping tenker jeg da, liksom i hele kommunen"*. Kommunen bør med andre ord tenke langt mer i forebygging.

Opgaveutvalgene bidro med andre ord til at politikerne (og innbyggerne i utvalgene) fikk viktig kunnskap om de utfordringer og problemstillinger man arbeidet med. Observasjonsstudiene viser i tillegg at dialogen mellom politikere og innbyggere bidro til betydelig læring, hvor deltakerne videreutviklet hverandres ideer og forslag. Det betød at det underveis ble utviklet løsninger som politikerne neppe kunne ha utviklet på egenhånd. Mens man i oppgaveutvalget for velferdsteknologi ble oppmerksom på behovet for å tenke mer i retning av forebygging og kompetanseoppbygging i kommunen, så bidro man i oppgaveutvalget for friluftsliv med en omfattende liste med forslag og ideer til prosjekter, herunder en del som kan gjennomføres uten at det koster altfor mye. Endelig bidro «omdømmeutvalget» til å klargjøre en rekke av de positive verdier som knytter seg til å bo i Svelvik, og ideer til hvordan disse verdiene kan tydeliggjøres. Men en administrators ord har alle tre utvalgene bidratt til utviklingen av *"en mer tidsriktig politikk"*.

Økt politisk eierskap og legitimitet

Blant politikerne er det bred enighet om at oppgaveutvalgene har bidratt til å skape et bredere eierskap til politikken blant kommunens innbyggere. I tillegg føler man at tilliten til politikerne har økt, og at politikernes arbeide er blitt mer synlig. Dermed har man også økt sjansen for at innbyggerne vil delta aktivt i å løse kommunens utfordringer. Den direkte dialogen med innbyggerne gir nemlig innbyggerne en større innsikt i hva det er politikerne arbeider med, og hvilke utfordringer de står overfor. En politiker opplever at når befolkningen involveres mer direkte, så *"blir det ringvirkninger av det, hvor de kanskje ser annerledes på politikerne, som ikke bare sitter inne på kommunestyret og drikker kaffe og spiser snitter"*. Videre får man som politiker mulighet for å forklare seg litt bedre: *"Du får jo luftet det litt for flere da, så sånn sett så får du det litt mer forankret på en måte (...). Det at vi har muligheten nå for å fortelle om alt det fine og flotte vi kan og har gjort i Svelvik, og med disse borgerne som sitter der, det gir oss et større slagfelt hvor vi på en måte treffer flere mennesker. Så muligheten er større for at folk vil ta det positivt og ta det til seg, fordi at det er blitt spredt i flere kanaler enn det som bare kommer ut fra rådhuset som et vedtak fra kommunestyret. De tror jeg er den store forskjellen"*. Administratorene og de deltakende innbyggerne er i det store og hele enige i at oppgaveutvalgene bidrar til å skape en bedre forankring av politikken i befolkningen, og at politikerne og innbyggerne bringes tettere på hverandre. Men flere peker på at oppgaveutvalgene med fordel kan suppleres med andre deltakelsesformer.

Økt fokus på resultat og effekt

Både politikere og administratorer er enige om at det må komme noe konkret ut av arbeidet, og at innbyggerne kan gjenkjenne det. Dette er helt avgjørende dersom oppgaveutvalgene skal spille den konstruktive rollen de er tiltenkt. En politiker ordlegger seg slik: *"Det er avgjørende at borgerne ser det nytter og at det skaper synlige resultater å være med"*. Han fortsetter: *"Hvis ikke vi får det satt ut i livet, så vil det føles som meningsløst det de har drevet med og de har kastet bort et halvt år (...)"* Så

det tror jeg er den største suksessfaktoren, at man klarer å gjennomføre det. Ellers vil oppgaveutvalgene dø ut som arbeidsform". En annen politiker understreker at arbeidet i oppgaveutvalget ikke må ende i ingenting: "det skal jo danne grunnlag for beslutninger videre i kommunestyret, og danne grunnlag for debatten og være tungtveiende, og det er viktig, ikke sant. Det skal ikke bare være en høringsuttalelse (...) men noe som man vektlegger". En tredje politiker sier: "fasiten på om dette blir en suksess, det er hvordan det overlever gruppemøter og den politiske behandling videre. (...) Når du først har kjørt en sånn prosess som dette her, og invitert folk inn i varmen for at kalle det det, og laget denne planen, så har vi jo som politikere en forpliktelse på et eller annet nivå til å holde oss til den". En fjerde politiker er sikker på at hvis borgerne ikke ender med å "få påvirkning inn på sluttresultatet så har det ikke noe å si hvor godt sluttresultat er. For da har vi jo mistet hele lokalsamfunnsaspektet ved innbyggerinvolvering, som er så viktig". Hvis man ikke følger opp oppgaveutvalgenes arbeid kan man risikere å ikke med få innbyggerne en annen gang, og avstanden mellom innbyggere og politikere kan øke, snarere enn minske.

En innbygger i et av utvalgene gir uttrykk for det samme. Hun vil gjerne være med en annen gang, men det forutsetter at det hun allerede har vært med på å utarbeide ender med å bli realisert i en eller annen form. *"Det hadde vært veldig fint om jeg ser at det har vært litt nyttig det vi har gjort, at det ikke bare koker bort i kålen".* Politikerne er da også svært opptatt av å sikre at beslutningene gjennomføres, og en politiker føler likefram en ekstra stor forpliktelse til å skape konkrete resultater fordi andre har lagt tid og engasjement i arbeidet med å utvikle politikken: *"Du må gi noe av deg selv, for du står ikke bare og representerer dine egne meninger eller ditt partis meninger. Du står faktisk og representerer meninger til folk som har engasjert seg enkeltvis. (...) Og da føler du en ekstra forpliktelse til på mange måter å få ført dette så mye som mulig helt frem".*

Sitatene over kan tyde på at oppgaveutvalgene har en viktig effekt gjennom å gjøre politikere langt mer opptatt av hva som skjer etter at politikken er blitt vedtatt. Dette viser seg blant annet ved at mange politikere er svært opptatte av om administrasjonen nå klarer å iverksette politikken, og en politiker er oppmerksom på at dette blant annet forutsetter at politikken er godt forankret blant de administrative medarbeiderne: *"Det er jo ikke noen vits i at vi finner de mest fancy løsninger, hvis de (medarbeiderne) kommer etterpå og sier at dette her er jo helt håpløst".* Derfor er det viktig at medarbeiderne har vært med underveis i beslutningsprosessen, og har hatt mulighet for å delta med innsikt og perspektiver. En administrator peker på at ikke alle politikere har blikk for dette: *"Det jeg opplever som litt utfordrende det er faktisk å få politikere til å forstå behovet for administrativ forankring. (...) Hvis ikke administrasjonen har et forhold til det de får beskjed om, så er det vanskeligere å få den tyngde som trengs til en rask og god gjennomføring".* Videre er det ifølge en administrator viktig at administrasjonen har en viss fleksibilitet og et handlingsrom i de beslutninger som tas. Dette vil gi rom for utvikling, og kan øke medarbeideres eierskap til saken og styrke gjennomførbarheten. Dette siste ønsket kan likevel lett komme i konflikt med politikernes og innbyggernes ønske om å kunne gjenkjenne resultatene, og se deres konkrete forslag og ideer bli til virkelighet.

Økt politisk handlekraft og styringskapasitet

De administrativt ansatte er klare og samstemte om at oppgaveutvalgene har styrket politikernes politiske lederskap. Det skyldes ikke minst at politikere, administratorer og innbyggere har fått mulighet for å utvikle et felles bilde av den virkelighet og de utfordringer og muligheter som Svelvik står overfor. De innbyggerne som har deltatt har fått økt forståelse for kompleksiteten og nødvendigheten av å prioritere i det politiske arbeide, og politikere har fått en langt bedre mulighet

til å sette seg inn i forhold av betydning for de beslutninger de skal treffe. I tillegg har politikerne fått mulighet for å arbeide systematisk og grundig med å forstå problemene og utvikle løsninger sammen med berørte borgere og relevante eksperter og interessenter. Endelig har administratorene fått noen klarere politiske peilemerket å styre etter når politikken skal iverksettes. En administrator opplever at *”politikkerne nå tar et sterkt lederansvar, og det er veldig bra”*. Det kommer bl.a. til uttrykk ved at de politiske beslutningene tar utgangspunkt i en mer sammenhengende og gjennomtenkt politikk. Det bidrar til å skape en god sammenheng mellom det økonomiske handlingsrom og de politiske beslutninger som treffes. Samtidig har politikerne fått et bedre grunnlag for å forklare innbyggerne bakgrunnen for de politiske beslutningene, og å sikre seg deres forståelse, bistand og støtte. Til syvende og sist avhenger styrken i det politiske lederskapet likevel av i hvilken grad politikerne også er i stand til å håndtere og skape oppslutning når det skal treffes vanskelige politiske beslutninger, f.eks. i saker hvor det er ulike holdninger i kommunestyret eller i lokalsamfunnet.

6. Konklusjon - Et vellykket eksperiment!

Hensikten med dette kapitlet er kort å drøfte i hvilken grad Svelvik har oppnådd sine mål gjennom forsøket med oppgaveutvalg. En slik diskusjon forutsetter en enighet om hvilke målsetninger som ligger til grunn for forsøket. Her bør vi skille mellom to typer målsetninger. For det første finnes det formelle og kollektive mål, som kommer til uttrykk i kommunens egne saksdokumenter, og som utgjør den formelle motivasjonen for kommunestyrets vedtak om å opprette oppgaveutvalg. Men mål kan også være mer uformelle og individuelle, og kan komme til uttrykk som eksempelvis positive forventninger hos informantene. Kapittel 3 i denne rapporten gikk gjennom en del slike forventninger. Det er naturlig å forvente at formelle og uformelle målsetninger i stor grad henger sammen, men de kan også være ulike. De enkelte informantene vil sannsynligvis gjøre seg opp selvstendige oppfatninger og forventning om forsøket, og disse kan i større eller mindre grad avvike fra de formelle.

Om vi i første omgang konsentrerer oss om de formelle målsetningene, så er det naturlig å ta utgangspunkt i kommunestyrets saksdokumenter, hvor flere ble omtalt i rapportens tredje kapittel. En naturlig tolkning er at de formelle målsetningene ved oppgaveutvalgene befinner seg på to nivåer. På et overordnet nivå framstår «å prøve ut en ny politisk arbeidsform» som en viktig målsetning (jmf. tekstboks i kapittel 3). «Eksperimentering» var med andre ord en viktig motivasjon bak forsøket med oppgaveutvalg. I tillegg finnes det mer operative mål knyttet til det enkelte oppgaveutvalg, f.eks. at utvalgene skal komme opp med nye løsninger og innovative forslag.

På det overordnede nivået kan vi slå fast at Svelvik fullt ut har lyktes med å prøve ut den nye politiske arbeidsformen. Det er ikke noe halvhjertet forsøk vi har evaluert, men et høyst reelt eksperiment som faktisk har endret den politiske arbeidsformen. Når det gjelder de mer operative målene knyttet til hvert enkelt oppgaveutvalg, så må vi ta i betraktning at denne evalueringen skrives før vi kjenner oppgaveutvalgenes endelige leveranser, og dessuten skal det skje en administrativ og politisk prosess i ettertid, slik at vi tidligst kunne trukket klare konklusjoner om dette i løpet av høsten 2017. Men så langt er det lite som skulle tyde på at arbeidet har vært fånyttet, noe som er godt dokumentert i rapporten.

Om vi går videre til mer uformelle og individuelle mål, så har vi vist at de ulike informantene hadde en rekke forventninger til forsøket. For eksempel var det klare forventninger knyttet til at politikerne skulle føle seg mer involvert i politikktvikling, at beslutningene skulle bli bedre, at samhandlingen gjennom oppgaveutvalg skulle føre til bedre demokratisk forankring, osv. I kapittel 4 viste vi at disse forventningene langt på vei er blitt innfridd. Vi kan derfor konkludere med at ikke bare har det vært et godt gjennomført eksperiment med en ny politisk arbeidsform, det har også blitt til en høyt verdsatt endring blant mange av dem som har vært sterkest involvert i oppgaveutvalgene.

Et entydig kvantitativt uttrykk for dette vises i tabellen nedenfor, der vi rapporterer fra surveyens spørsmål om hvorvidt Svelvik kommune bør fortsette med oppgaveutvalg:

Tabell 4: Andel som ønsker å fortsette med oppgaveutvalg (se forklaring under)

	Politikere i oppgaveutvalg	Innbyggere i oppgaveutvalg
Andel som ønsker å fortsette med oppgaveutvalg	60%	78%
Andel som ikke ønsker å fortsette med oppgaveutvalg	20%	5%
Andel som er usikker	20%	17%

For å være sikre på at vi fanget opp et realistisk bilde ble påstanden negativt snudd i surveyen, og informantene ble bedt om å ta stilling til en påstand om at Svelvik kommune *ikke* burde fortsette med oppgaveutvalg. Tabellen viser prosentandelen som er hhv. helt eller delvis *uenig* og *enig* i denne påstanden. Siste rad uttrykker andelen som har svart «verken eller». N=28.

Tabellen viser at det er stor oppslutning om denne arbeidsformen blant innbyggerne, mens politikerne er noe mer delt. Men det hører med at blant politikerne er ca. hver femte informant indifferent, dvs. at de har svart «verken eller». Dette kan tolkes slik at noen av politikerne ennå ikke har gjort seg opp en klar mening om oppgaveutvalgenes fremtid, og at de ønsker å avvete resultatet av oppgaveutvalgene, enten i form av deres leveranser i august 2017 eller i form av denne evalueringsrapporten, før de tar endelig stilling til hva som skal skje videre.

Det blir opp til Svelviks politikere å ta stilling til om forsøket med oppgaveutvalg skal videreføres. I neste kapittel tar vi som utgangspunkt at dette er ønskelig, og vi diskuterer hvordan ordningen kan forbedres og videreutvikles basert på inntrykk og erfaringer vi har dannet oss gjennom evalueringsprosessen.

7. Avsluttende refleksjoner og anbefalinger

Erfaringen fra Svelvik viser at lokale og samfunnsmessige drivkrefter (push-faktorer) og inspirasjoner og ideer som kommer utenfra (pull-faktorer) til sammen kan legge grunnlag for forandring av politiske arbeidsformer. I dette tilfellet har endringen styrket politikernes muligheter for å delta aktivt i politikktutvikling gjennom tett samspill med befolkning og administrasjon. Svelvik har langt på vei fulgt Gentoft-modellen,⁵ men har samtidig oversatt og tilpasset modellen til egne lokale forhold. Dette betyr at selv om mye er likt, så finnes det også noen viktige forskjeller mellom Gentoft og Svelvik. La oss kort nevne fire forskjeller.

For det første har man i Svelvik nedsatt et mindre antall oppgaveutvalg enn i Gentoft, hvor man i første runde etablerte åtte oppgaveutvalg, og i andre runde tretten. Det virker fornuftig å starte i det små, få noen erfaringer og justere modellen, og deretter oppskalere når det virker. Men det representerer samtidig et problem at ikke alle politikere har vært med i oppgaveutvalg, og dermed fått erfaring med den nye arbeidsformen. Det er derfor ikke sikkert at alle politikerne i Svelvik deler begeistringen for de nye oppgaveutvalgene.

For det andre ble politikerne i Svelvik utpekt til oppgaveutvalgene basert på en blanding av egenmotivasjon og kompetanse, og på bakgrunn av forhandlinger i valgkomiteen, som består av gruppelederne. Denne prosedyren sikrer ikke nødvendigvis at partienes deltakelse i oppgaveutvalg er proporsjonal med partienes relative posisjon i kommunestyret, slik tilfellet er i Gentoft gjennom anvendelsen av den såkalte d'Hondts metode. Så lenge dette ikke oppleves som et problem, og man er i stand til å fremforhandle et tilfredsstillende resultat med bred deltakelse fra alle partier, så representerer den pragmatiske og ubyråkratiske prosedyren i Svelvik en konstruktiv videreutvikling av Gentoft-modellen.

For det tredje foretas den endelige utvelgelsen av innbyggere til oppgaveutvalgene av de politikerne som allerede er oppnevnt i det aktuelle oppgaveutvalget. Dette er en annen prosedyre enn i Gentoft, hvor et samlet kommunestyre oppnevner innbyggerne basert på de kompetanseprofilene som er beskrevet i mandatet. På den ene siden gir prosedyren i Gentoft større legitimitet til utpekning av innbyggere til oppgaveutvalg, siden det er kommunestyret som står for oppnevningen. På den annen side kan man lett forestille seg at politikerne i det aktuelle oppgaveutvalget har bedre kunnskap om aktuelle kandidater, og dermed kan foreta et bedre utvalg. Prosedyren i Svelvik er dessuten mindre stiv og byråkratisk enn prosedyren i Gentoft.

For det fjerde er veien fra formulering av et nytt forslag i regi av et oppgaveutvalg til realisering i form av politiske vedtak forskjellig. I Svelvik skjer dette ved at oppgaveutvalgets forslag presenteres for formannskapet, som deretter oversender forslaget til administrativ behandling i regi av rådmannen, før saken i administrativt bearbeidet form fremmes som politisk sak overfor faste utvalg eller formannskap, og i siste instans kommunestyret. I Gentoft presenteres forslaget fra oppgaveutvalget direkte til kommunestyret, som ved samme anledning også fatter beslutning om videre prosess og iverksetting. Forskjellen på de to prosedyrene kan forklares ved at de juridiske rammene er forskjellige, og i norsk sammenheng vil prinsippet om fullført administrativ saksbehandling tilsa at politikerne ikke fatter vedtak før administrasjonen har utredet saken og

⁵ Sørensen og Torfing (2016): *Samlet evaluering af den nye politiske arbejdsform i Gentoft kommune*. Slutrapport. Roskilde Universitet: Roskilde School of Governance.

rådmannen har formulert en innstilling. Ikke desto mindre kan den lange beslutningsveien i Svelvik potensielt skape en mer usikker gjennomføringsprosess.

Alt i alt kan vi konstatere at det er snakk om mindre forskjeller, og at kun det siste punktet kan lede til større potensielle problemer. På andre punkter kan forskjellen mellom Gentofte og Svelvik snarere representere en gevinst i Svelviks favør. Tidsrammen for evalueringen (jmf. diskusjon i kapittel 1), gjør det imidlertid umulig å trekke noen sikre konklusjoner om dette på det nåværende tidspunkt.

La oss avslutningsvis se litt fremover, og diskutere i hvilken grad det finnes muligheter for å forbedre Svelvik-modellen. Våre anbefalinger bygger dels på ideer og forslag som er kommet fram i intervjuene, og dels er de basert på våre egne observasjoner. I begge tilfeller er det snakk om en skjønnsmessig vurdering av utviklingsmuligheter i forhold til ønsket om å styrke de folkevalgtes politiske lederskap gjennom å skape en ny arbeidsdeling mellom administrasjon, politikere og innbyggere.

Våre anbefalinger konsentrerer seg om 10 sentrale punkter:

1. Utvide antall oppgaveutvalg til 4-5, slik at alle politikere får anledning til å delta i minst ett oppgaveutvalg. De 4-5 oppgaveutvalgene kan gjerne settes i gang på ulike tidspunkt, og ha forskjellig varighet avhengig av oppgavens karakter.
2. Fortsette å peke ut problem og saksområder hvor det er behov for å utvikle nye og innovative løsninger som befolkningen kan være med på å løse. Men samtidig bør valget av saksområder utfordres noe, slik at det ikke bare er ufarlige konsensus-saker som alle kan vinne noe på, som gjøres til gjenstand for samskapt politikkutvikling. Erfaringene fra Gentofte viser at så lenge fokuset ligger på utviklingen av løsninger på en klar og tydelig utfordring, så kan samarbeidet mellom politikere og innbyggere godt håndtere konflikter og uenigheter. Det kan blant annet gjøres gjennom først å formulere felles prinsipper for problemløsningen, og deretter utvikle robuste kompromisser hvor vinnerne kompenserer taperne. Vurdert på kort sikt er det selvsagt viktig at oppgaveutvalgene finner fram til konkrete forslag som kan omsettes til praktisk politikk. Men på lang sikt kan det være avgjørende at prinsippet om samskapt politikk ikke bare anvendes på ufarlige og relativt marginale politikkområder i utkanten av den politiske dagsorden. Det kan bidra til å gi denne politiske arbeidsformen mer vekt og større robusthet.
3. Understreke i mandatet at oppgaveutvalgene både skal bruke tid på å presisere problemforståelsen, utvikle og prioritere mellom nye løsningsforslag, og reflektere over iverksettelsesprosessen. Dette vil trolig bidra positivt til gjennomføringen av oppgaveutvalgenes forslag.
4. Bruke mer ressurser og tid på å rekruttere interesserte innbyggere til oppgaveutvalgene. I den forbindelse kan man vurdere å opprette en «pool» av generelt interesserte innbyggere som kan gå inn i oppgaveutvalg gitt at deres kompetanseprofil passer med det oppdraget oppgaveutvalget skal løse. Dette kan sikre mot en altfor tilfeldig utpekning med begrenset demokratisk legitimitet.
5. Dyrke fram en sterkere fasiliterings-kompetanse som kan støtte opp under prosessene i oppgaveutvalgene. Her kan man eventuelt hente inspirasjon fra Gentofte, og man kan f.eks. etablere et internt utdanningsprogram som kan kvalifisere 8-10 administrative medarbeidere

til fasiliterings-oppgaven. Dette vil styrke arbeidet i oppgaveutvalgene, og vil trolig gjøre jobben mindre krevende for alle parter.

6. La fasilitatorene overta rollen som ordstyrer på møtene i oppgaveutvalgene. Dette vil gjøre det enklere for alle politikerne å delta fritt og på like fot i diskusjonen, og ikke måtte innta en nøytral ordstyrer-rolle.
7. Arrangere offentlige høringer som en integrert del av oppgaveutvalgets arbeid, slik at oppgaveutvalget kan innarbeide nye forslag og innvendinger i deres forslag, og slik at man minimerer den tiden rådmannen ellers vil bruke på saksbehandling.
8. La oppgaveutvalgene rapportere underveis om deres arbeide, enten til formannskapet eller til et samlet kommunestyre. Per nå rapporterer oppgaveutvalgene til det faste utvalget de springer ut fra, men her sitter allerede de fleste av medlemmene i oppgaveutvalget. Å underveis-rapportere til en bredere krets kan skape mer forankring og legitimitet for utvalgets arbeid.
9. Av hensyn til politikernes arbeidsbelastning kan det være nødvendig å redusere møtehyppigheten i faste utvalg, men en bør unngå å redusere møtefrekvensen i kommunestyret. Kommunestyret er en viktig arena for politiske diskusjoner, informasjonskanal, uformell politisk koordinering og utøvelse av kollektivt politisk lederskap.
10. Trekke inn Drammen og Nedre Eiker kommune i diskusjoner og refleksjoner rundt utviklingen av oppgaveutvalg. Dette kan f.eks. skje gjennom et felles seminar der erfaringene med oppgaveutvalg kan presenteres og diskuteres, og hvor denne rapporten kan være et sentralt omdreiningspunkt. I tillegg kan man vurdere å samle alle folkevalgte i de tre sammenslåingskommunene til et «folkevalgprogram» der tema som politisk lederskap og samskapt politikutvikling står sentralt. Dette kan enten skje i inneværende valgperiode, eller i forbindelse med konstitueringen av det nye kommunestyret etter sammenslåingen.

Vedlegg 1: Mandater for oppgaveutvalgene

MANDAT FOR OPPGAVEUTVALG OMDØMMEPROSJEKTET «SVELVIK 2020»

Vedtatt i kommunestyret 19.des. 2016 (sak 79/16)

1. Bakgrunn og formål

Bakgrunn

Bakgrunnen for omdømmeprojektet er knyttet til kommunereformen hvor «lille» Svelvik og «store» Drammen, og evt andre kommuner i Drammensdistriktet, skal danne ny kommune sammen.

For å fremme Svelviks posisjon og få en positiv overgang til ny kommune etableres omdømmeprojektet «Svelvik 2020» med mål om å synliggjøre og skape bevissthet om Svelvik, og å gjøre innbyggerne i Nye Drammen kjent med stedet før ny kommune etableres.

Formål

Omdømmeprojektet skal både gjøre egne innbyggere og innbyggerne i Nye Drammen kommune oppmerksom på, interessert i og bedre kjent med Svelvik, på måter som vekker positiv oppmerksomhet.

2. Oppgaveutvalgets oppgaver

- Finne ut hva innbyggerne i Nye Drammen vet om Svelvik og hvordan Svelvik oppfattes
- Lage oversikt over steder, kvaliteter og opplevelser i Svelvik – som er verdt å kjenne til og å besøke
- Foreslå hva Svelvik kommune kan gjøre for at innbyggerne i Nye Drammen kan bli oppmerksomme på, interessert i og bedre kjent med Svelvik
- Foreslå hva som kan gjøres for å få enda flere Svelvikambassadører, både blant kommunens innbyggere og innbyggerne i Nye Drammen
- Foreslå hvordan steder, kvaliteter og opplevelser i Svelvik kan presenteres for innbyggerne i Nye Drammen, på nye og kreative måter

3. Sammensetning av oppgaveutvalget

Mandatet innebærer at det både er behov for medlemmer som har kjennskap til steder og opplevelser i kommunen og medlemmer som har erfaring/kunnskap/ideer om formidling og som er opptatt av å synliggjøre Svelvik. Oppgaveutvalget er sammensatt på bakgrunn av dette.

Oppgaveutvalget skal bestå av følgende medlemmer:

Fem medlemmer fra Kommunestyret/de faste utvalgene:

- Kristin Surlien (leder)
- Inge Høyen (nestleder)
- Jonn Gunnar Lislelid
- Trine Bingen
- Terje Larsen

Ti medlemmer med følgende kompetanseprofil:

- 3 medlemmer som er godt kjent med steder og opplevelser i Svelvik, derav:
 - 1 med særlig kjennskap til Berger/sør for sentrum
 - 1 med særlig kjennskap til Sentrum/Ebbestad/Mariås
 - 1 med særlig kjennskap til Nesbygda/nord for sentrum
- 1 medlem med særlig kjennskap til kultur- og fritidstilbud i Svelvik

- 1 drammenser eller en innflytter som kan bidra med et «blikk utenifra»
- 1 medlem fra Svelvik Næringsråd og som er opptatt av omdømmebygging
- 1 medlem som har erfaring fra eller kunnskap om markedsføring
- 1 kreativ idéskaper
- 2 medlemmer mellom 13 og 25 år som er interessert i å gjøre Svelvik kjent blant unge drammensere

4. Oppgaveutvalgets arbeidsform

Oppgaveutvalget utfordres til å velge kreative arbeidsformer kan vekke positiv oppmerksomhet om Svelvik allerede under oppgaveutvalgets arbeid. Utover dette kan oppgaveutvalget selv avklare hvordan de vil jobbe.

Det kan være aktuelt å samarbeide med Oppgaveutvalget for «Temaplan friluftsliv og rekreasjon» og «Omdømmeprosjektet 2017: Omdømme, læring og feiring» om oppgaver som griper inn i hverandre. Leder og nestleder av oppgaveutvalget sikrer nødvendig forankring med de øvrige oppgaveutvalgene, de faste utvalgene og kommunestyret.

Oppgaveutvalget kan involvere innbyggere/andre aktører med interesse og/eller kompetanse for oppgaveutvalgets tema gjennom for eksempel å nedsette referansegrupper, arbeidsgrupper, holde åpne møter, gjennomføre workshops, undersøkelser eller annet.

Det kan være særlig aktuelt å involvere drammensere.

Administrasjonen vil bistå oppgaveutvalget med møteinnkallelser, utsendelse av dagsorden og referater, informasjon på kommunens hjemmesider, samt rigge møtested. Administrasjonen vil også bistå leder med å planlegge og fasilitere oppgaveutvalgets møter, samt bidra med fagkunnskap og kompetanse ved å holde innlegg, forberede notater og utredninger.

Resultatet av oppgaveutvalgets arbeid vil inngå i kommunens kommunikasjonsstrategi.

5. Tidsplan

Etter at oppgaveutvalget har overrakt sin rapport til formannskapet, vil denne saksbehandles av rådmannen og deretter fremmes til politisk behandling i formannskapet og kommunestyret.

6. Økonomi

Utvalget har inntil kr.50.000 til fri disponering til arbeidet i oppgaveutvalget.

MANDAT FOR OPPGAVEUTVALG FOR TEMAPLAN FRILUFTSLIV OG REKREASJON

Skal behandles i Kommunestyret 19.12.2016

1. Bakgrunn og formål

Bakgrunn

Dagens samfunn er organisert på en måte som i stor grad motvirker en fysisk aktiv livsstil. Årsaken er blant annet omfattende bruk av privatbil som daglig transportmiddel. I tillegg er arbeidslivet stillesittende og en rekke teknologiske oppfinnelser bidrar sterkt til et lavt kroppslig energiforbruk.

Sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse er godt dokumentert. Man trenger ikke å trene for å få effekt. Gåing og aktivitet ute i hverdagen, av lav til moderat intensitet, er for mange en viktig kilde til god helse. En fysisk aktiv befolkning er robust, lite syk og kan være i arbeid lenger. Dette er sentralt for økt bærekraft.

Med dette nasjonale bakteppe, er friluftsliv og rekreasjon ett prioriterte områder i kommuneplanens samfunnsdel, og det er vedtatt at det skal utarbeides temaplan for friluftsliv og rekreasjon.

Friluftsliv og rekreasjon favner et bredt lag i befolkningen, engasjerer og har stor betydning for samfunnet, derfor egner dette seg trolig godt, som tema for Oppgaveutvalg.

Formål

Oppgaveutvalget skal utarbeide en temaplan for friluftsliv og rekreasjon, for å gjøre uteområder mer attraktive og tilgjengelige, og for å foreslå hva som bør prioriteres de neste 4 årene.

2. Oppgaveutvalgets oppgaver

Oppgaveutvalget skal:

- Gjennomføre en kartlegging av uteområder for friluftsliv og rekreasjon
- Utarbeide strategier og tiltak på bakgrunn av kartleggingen

Planen skal:

Bygge på kommuneplanens samfunnsdel og vedtatte strategier

- Være konkret og inneholde tiltak som er gjennomførbare i planperioden
- Fange opp de fleste grupper, spesielt de som ellers er inaktive
- Fremme folkehelse
- Prioritere kystsonen og nærområdene til tettstedene
- Begrenses til uteområder (uteaktivitet)
- Ta for seg alle årstider og værtyper
- Omhandle uorganiserte tilbud/rammer
- Inneholde tiltak i fht Spillemidler

3. Sammensetning av oppgaveutvalget

Oppgaveutvalget skal bestå av følgende medlemmer:

Fem medlemmer fra Kommunestyret/de faste utvalgene:

- x (leder)
- x (nestleder)

- x
- x
- x

Ti medlemmer med følgende kompetanseprofil:

- 2 medlemmer med erfaring fra forening/lag som driver med organisert fysisk aktivitet
- 3 medlemmer som er godt kjent med Svelviks muligheter for friluftsliv og rekreasjon, derav:
 - 1 med særlig kjennskap til Berger
 - 1 med særlig kjennskap til Sentrum/Ebbestad/Mariås
 - 1 med særlig kjennskap til Nesbygda
- 2 medlemmer som har særlig interesse for og/eller kunnskap om friluftsliv og rekreasjon
- 2 medlemmer mellom 13 og 25 år, med særlig interesse for utendørsaktiviteter
- 1 medlem som har kunnskap om/erfaring med faktorer som begrenser bruk av eller tilgjengelighet til uteområder

4. Oppgaveutvalgets arbeidsform

Det kan være aktuelt for Oppgaveutvalget å møtes i friluftsliv- og rekreasjonsområder som kan være relevante å kjenne til. Oppgaveutvalget kan gjennom arbeidet med temaplanen markedsføre og formidle bredt Svelviks muligheter og tilbud knyttet til friluftsliv og rekreasjon. Utover dette kan oppgaveutvalget selv avklare hvordan de vil jobbe.

Det kan være aktuelt å samarbeide med andre relevante aktører/prosjekter, som oppgaveutvalg for «Svelvik 2020». Leder og nestleder av oppgaveutvalget sikrer nødvendig forankring med de øvrige oppgaveutvalgene, de faste utvalgene og kommunestyret.

Oppgaveutvalget kan involvere innbyggere/andre aktører med interesse og/eller kompetanse for oppgaveutvalgets tema gjennom for eksempel å nedsette referansegrupper, arbeidsgrupper, holde åpne møter, gjennomføre workshops, undersøkelser eller annet.

Administrasjonen vil bistå oppgaveutvalget med møteinnkallelser, utsendelse av dagsorden og referater, informasjon på kommunens hjemmesider, samt rigge møtested. Administrasjonen vil også bistå leder med å planlegge og fasilitere oppgaveutvalgets møter, samt bidra med fagkunnskap og kompetanse ved å holde innlegg, forberede notater og utredninger.

5. Tidsplan

Etter at oppgaveutvalget har overrakt sin rapport til formannskapet, vil denne saksbehandles av rådmannen og deretter fremmes til politisk behandling i Kultur- og byutviklingsutvalget og kommunestyret.

6. Økonomi

Oppgaveutvalget har inntil kr.50.000 til disponering til arbeidet i oppgaveutvalget. Utarbeidelse og trykking av temaplan vil inngå.

MANDAT FOR OPPGAVEUTVALG: Framtidas omsorgstjenester - Velferdsteknologi

Vedtatt i Kommunestyret: 19.12.2016

1. Bakgrunn og formål

Bakgrunn

Svelvik har en befolkning med et økende behov for helse- og omsorgstjenester. For å håndtere dette vil det i tillegg til at kommuneorganisasjonen endrer dagens organisering og arbeidsmetoder, være behov for at hver enkelt innbygger tar større ansvar for egen helse. Kommunen må også utvikle flere lavterskeltilbud med forebyggende og helsefremmende tjenester. For å ruste kommunen for fremtiden vil politikerne i Svelvik, sammen med befolkningen utforme en ny politikk; Velferdsteknologi skal være med å bidra til at fremtidens omsorgsbehov dekkes og gi våre innbyggere en mulighet å kunne leve aktivt og forebygge eller redusere alders- eller helsemessige utfordringer.

Velferdsteknologi blir definert som:

Teknologisk assistanse som bidrar til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltagelse, mobilitet og fysisk og kulturell aktivitet, og styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom og sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne. Velferdsteknologi kan også fungere som teknologisk støtte til pårørende og ellers bidra til å forbedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet. Velferdsteknologiske løsninger kan i mange tilfeller forebygge behov for tjenester eller innleggelse i institusjon. (NOU 2011:11, 2011, s 101)

Formål

Oppgaveutvalget skal avklare hvilke typer velferdsteknologiske hjelpemidler Svelvik kommune skal prioritere og innføre de neste 4 årene, for at innbyggere skal kunne bo hjemme lengst mulig og samtidig føle seg trygge.

2. Oppgaveutvalgets oppgaver

Utvalgets oppgaver:

- Kartlegge og lage oversikt over velferdsteknologiske muligheter
- Lage forslag til hvilke velferdsteknologiske løsninger som bør prioriteres i 4 års perioden

3. Sammensetning av oppgaveutvalget

Oppgaveutvalget skal bestå av følgende medlemmer:

Fem medlemmer fra Kommunestyret/de faste utvalgene

- x (leder)
- x (nestleder)
- x
- x
- x

Ti medlemmer med følgende kompetanseprofil:

- 2 medlemmer i alder 14-20 år med ideer til hvordan kommunisere ved bruk av sosiale nettverk og andre teknologiske løsninger

- 2 medlemmer innen aldersgruppen 60+ som vil påvirke hvordan fremtidens aktive alderdom kan være
- 1 medlem som har særlig interesse for velferdsteknologiske løsninger
- 3 representanter som har erfaring/kompetanse på sykdommer som demens, hjerte-/kar og/eller kreft, nedsatt syn/hørsele
- 1 medlem som erfaring eller interesse fra tredjepartslogostikk, eller annen teknologisk kompetanse
- 1 pårørende til bruker av kommunens tjenester innen helse og omsorg

4. Oppgaveutvalgets arbeidsform

Det vil gjennomføres en studietur for å se på test-sentere for ulike teknologiske løsninger. Eks: Bakkenteigen, Papirbredden Drammen, Helsehuset.

Oppgaveutvalget kan gjennom arbeidet også vektlegge å spre kunnskap og bevissthet om velferdsteknologi til innbyggere.

Utover dette kan oppgaveutvalget selv avklare hvordan de vil jobbe.

Leder og nestleder av oppgaveutvalget sikrer nødvendig forankring med de øvrige oppgaveutvalgene, de faste utvalgene og kommunestyret.

Oppgaveutvalget kan involvere innbyggere/andre aktører med interesse og/eller kompetanse for oppgaveutvalgets tema gjennom for eksempel å nedsette referansegrupper, arbeidsgrupper, holde åpne møter, gjennomføre workshops, undersøkelser eller annet.

Administrasjonen vil bistå oppgaveutvalget med møteinnkallelser, utsendelse av dagsorden og referater, informasjon på kommunens hjemmesider, samt rigge møtested. Administrasjonen vil også bistå leder med å planlegge og fasilitere oppgaveutvalgets møter, samt bidra med fagkunnskap og kompetanse ved å holde innlegg, forberede notater og utredninger.

5. Tidsplan

Etter at oppgaveutvalget har overrakt sin rapport til formannskapet, vil denne saksbehandles av rådmannen og deretter fremmes til politisk behandling i Helse, omsorg og sosialutvalget og kommunestyret.

6. Økonomi

Ved behov for kurs- foredragsholder og studietur vil det være behov for økonomisk kompensasjon.

Utvalget har inntil kr.50.000 til disponering til arbeidet i oppgaveutvalget.

Vedlegg 2: Svarfordeling fra survey

Alle som hadde deltatt i de tre oppgaveutvalgene ble bedt om å svare på en spørreundersøkelse der ulike sider ved arbeidet i oppgaveutvalgene ble vurdert. Spørsmålene var formulert som påstander, og deltakerne skulle angi hvor enig eller uenig de var, på en fem-punkt-skala fra helt enig til helt uenig.

Av de 29 innbyggerne som hadde deltatt i utvalgsvirksomheten, svarte 18 på spørreundersøkelsen; av de 15 politikerne svarte 10, mens samtlige 4 administrativt ansatte som hadde deltatt svarte på undersøkelsen. Til sammen fikk vi svar fra 32 av de 48 som hadde deltatt i oppgaveutvalg. Dette gir en svarprosent på 67. I oppgaveutvalg for friluftsliv og rekreasjon svarte omtrent halvparten av deltakerne; i de øvrige to svarte nesten alle.

I dette vedlegget oppgir svarfordelingene. Resultatene er verken brutt ned på oppgaveutvalg eller respondenttype, av hensyn til informantenes anonymitet. Resultatene er formulert slik at de går i ulik retning.

De første 16 spørsmålene (tabell 1) har alle tre gruppene svart på. De neste 6 spørsmålene (tabell 2) ble bare stilt til politikere og administrasjon, mens de siste 4 spørsmålene kun ble rettet mot politikerne.

Spørreskjemaet hadde noen innledende spørsmål om deltakelsen i oppgaveutvalgene. Svarene viser at en tredjedel av deltakerne har vært med på alle møtene i oppgaveutvalg, de øvrige har vært med på de fleste. I gjennomsnitt har deltakerne brukt mellom 30 minutter og en time på å forberede seg til møtene.

Tabell 1. Påstander som gikk til alle. N = 32. Prosent.

Påstand	Helt enig	Nokså enig	Verken eller	Nokså uenig	Helt uenig
Positivt formulerte spørsmål					
Vi fikk raskt etablert et felles utgangspunkt for diskusjonen i oppgaveutvalget	47	44	6	3	0
Vi har i fellesskap arbeidet målrettet med å definere, forstå og løse problemer som er viktige for innbyggere i Svelvik	50	47	0	3	0
Det har vært en god blanding av "innbygger-representanter" fra forskjellige grupper av befolkningen	59	38	0	3	0
Møtene var planlagt og tilrettelagt på en måte som gjorde at utvalget hadde god fremdrift	41	44	3	13	0
Jeg har lært mye gjennom dialogen i oppgaveutvalget	34	47	13	6	0
Arbeidet i oppgaveutvalgene har gjort meg mer bevisst på problemene og utfordringene innenfor det feltet som oppgaveutvalget arbeidet med	44	31	13	6	6
Forsøket med oppgaveutvalg er viktig for å styrke Svelviks posisjon fram mot den nye stor-kommunen	50	31	13	6	0
Negativt formulerte spørsmål					
	Helt enig	Nokså enig	Verken eller	Nokså uenig	Helt uenig
Det har innimellom vært vanskelig å bygge bro mellom deltakernes forskjellige utgangspunkter	0	6	25	34	34
Det har mest vært uforpliktende snakk frem og tilbake som ikke riktig har ført til noe	3	28	19	31	19
De administrativt ansatte tok for mye plass og gjorde at det ble liten plass til dialogen med innbygger-representantene	0	3	3	41	53
Politikerne tok for mye plass og gjorde at det ikke ble rom for innbygger-representantene til å komme på banen	0	3	13	44	41
Vi har i liten grad snakket om de spørsmålene jeg synes er viktige	3	6	19	38	34
Arbeidet i utvalget var bortkastet tid. Det er ikke kommet noe særlig ut av det	0	9	13	25	53
Oppgaveutvalgene skaper en større forståelse hos innbyggerne for at politiske beslutninger kan være vanskelige/ Oppgaveutvalgene har gitt meg en større forståelse for hvordan politiske beslutninger fattes	17	56	17	13	0
Oppgaveutvalg egner seg bare for saksområder hvor alle er grunnleggende enige	3	13	13	38	34
Svelvik kommune bør ikke fortsette med oppgaveutvalg	0	9	22	6	63

Tabell 2. Påstander som bare gikk til politikerne og administrasjonen. N = 14. Prosent.

	Helt enig	Nokså enig	Verken eller	Nokså uenig	Helt uenig
Oppgaveutvalg fører til urealistiske forventninger blant innbyggerne	0	29	29	21	21
Administrasjonen bruker for mye tid til å betjene oppgaveutvalgene	0	36	29	29	7
Oppgaveutvalgene gir kommunestyrepolitikerne større innflytelse på samfunnsutviklingen i Svelvik enn de hadde tidligere	14	29	29	29	0
Den nye arbeidsformen har gitt administrasjonen mer innflytelse enn før	0	0	64	21	14
Jeg holdt ofte en lav profil i utvalget for å gi «innbyggerrepresentantene» mulighet til å få innflytelse på kommunens beslutninger	14	57	21	14	0
Arbeidet i oppgaveutvalget har bidratt til å utvikle og gjennomføre tiltak som neppe ville blitt utviklet gjennom tradisjonell saksgang	14	50	29	0	7

I tillegg tok politikerne stilling til følgende påstander:

- «Det var viktig for meg å få frem mine egne politiske synspunkter og skape støtte for dem». Denne påstanden var politikerne i hovedsak uenige i.
- «Det er negativt at møtefrekvensen i de faste utvalgene har blitt redusert som følge av forsøket med oppgaveutvalg». Her var det uenighet blant politikerne – omtrent like mang var uenige som enige i denne påstanden
- «Oppgaveutvalgene gjør at jeg samlet sett bruker mer tid på vervet som kommunepolitiker». Dette var de fleste enige i, og bare en var uenig.
- «Å være politiker i et oppgaveutvalg gjør det vanskeligere å være medlem i kommunestyret». Dette var de fleste helt uenige i, men en av politikerne var enig.